

Saimaan ammattikorkeakoulu
Sosiaali- ja terveysala Lappeenranta
Hoitotyön koulutusohjelma

Mia Färm

Eläinavusteinen toiminta ja eläinavusteinen terapia – Systemaattinen kirjallisuuskatsaus

Opinnäytetyö 2013

Tiivistelmä

Mia Färm

Eläinavusteinen toiminta ja eläinavusteinen terapia – Systemaattinen kirjallisuuskatsaus, 49 sivua, 2 liitettä

Saimaan ammattikorkeakoulu

Sosiaali- ja terveysala Lappeenranta

Hoitotyön koulutusohjelma

Opinnäytetyö 2013

Ohjaaja: lehtori Riitta Kalpio, Saimaan ammattikorkeakoulu

Tämän opinnäytetyön tarkoituksena oli kuvata minkälaisia sosiaali- ja terveysalan opinnäytetöitä eläinavusteisesta toiminnasta ja terapiasta löytyy Theseus-julkaisuarkistosta aikana 1.1.2009-11.9.2013. Opinnäytetyön tavoitteena oli selvittää millaisia vaikutuksia eläinavusteisella toiminnalla ja terapialla on ihmisen terveydelle. Tavoitteena oli myös selvittää, kuinka paljon eläinavusteista toimintaa ja terapiaa on tutkittu sosiaali- ja terveysalan opinnäytetöissä, millä menetelmillä niitä on tutkittu, mitkä ovat opinnäytetöiden keskeiset käsitteet, kenen näkökulmasta tietoa on tuotettu ja mitkä ovat keskeisimmät tulokset? Opinnäytetyö toteutettiin systemaattisena kirjallisuuskatsauksena. Aineiston analyysimenetelminä käytettiin sisällönanalyysiä ja kvantifiointia.

Opinnäytetyön teoriaosuus käsittelee eläinavusteista toimintaa ja terapiaa. Teoriaosuus sisältää esimerkiksi eläinavusteisen toiminnan ja terapian historian sekä nykytilanteen Suomessa ja maailmalla. Lisäksi teoriaosuudessa käsitellään sosiaali- ja terveysalan koulutusohjelmien sisältöä.

Eläinavusteiseen toimintaan ja terapiaan liittyviä opinnäytetöitä löytyi yhteensä 20. Yli puolet opinnäytetöistä oli tehty laadullisin tutkimusmenetelmin. Toinen iso ryhmä oli erilaiset kehittämistyöt. Kirjallisuuskatsauksia ja määrällisiä opinnäytetöitä löytyi molempia yksi, toiminnallisia opinnäytetöitä kaksi. Suurin osa opinnäytetöistä koski eläinavusteista toimintaa ja vain kolme eläinavusteista terapiaa. Koira-avusteisuuden suosio näkyi, sillä enemmistö opinnäytetöistä koski nimenomaan koira-avusteista toimintaa tai terapiaa. Eniten aihetta oli tutkittu potilaan ja asiantuntijan näkökulmista. Melkein puolessa opinnäytetöistä oli myös käytetty opinnäytetyön tekijän tekemää havainnointia. Omaisen näkökulmasta ilmiötä oli tutkittu vain kahdessa opinnäytetyössä. Keskeisimmiksi tuloksiksi muodostuivat eläinten positiiviset vaikutukset ihmisen fyysiseen, psyykkiseen ja sosiaaliseen terveyteen. Eläinavusteisella toiminnalla ja terapialla oli myönteisiä vaikutuksia erilaisiin ihmisiin kuten lapsiin, vammaisiin, mielenterveyskuntoutujiin, vankeihin ja vanhuksiin.

Jatkotutkimusaiheiksi nousivat muun muassa eläinavusteinen terapia vankien, mielenterveyskuntoutujien tai nuorten parissa, sekä omaisten kokemukset eläinavusteisesta toiminnasta tai terapiasta.

Avainsanat: eläinavusteinen toiminta, eläinavusteinen terapia, koira-avusteinen toiminta, terveys ja hyvinvointi.

Abstract

Mia Färm

Animal-assisted Activities and Animal-assisted Therapy – Systematic literal survey, 49 pages, 2 appendices

Saimaa University of Applied Sciences

Health Care and Social Services, Lappeenranta

Degree Program in Nursing

Bachelor's Thesis 2013

Instructor: Senior Lecturer Riitta Kalpio, Saimaa University of Applied Sciences

The purpose of this thesis was to describe what kind of theses can be found about animal-assisted activities and therapy in the field of health care and social services, in the Theseus – Open Repository of the University of Applied Sciences from between years 2009 and September of 2013. The goal for the thesis was to find out what kind of effects the animal assisted activities and therapy have to human health. The thesis was done as a systematic literal survey. The material was analyzed using content analysis and quantification. To support the final results, charts of the analysed theses were used.

The theory part consists of the history of animal-assisted activity and therapy, as well as the current situation of it in Finland and around the world. On top of that the theory part addresses the contents of the health care and social services' study programs.

There were 20 theses involving animal-assisted activity and therapy. Over half of the theses were made with qualitative research methods. Another large group was different kind of developments. Literal surveys and quantitative theses were found only one each, and two functional theses as well. Most of the theses were about animal-assisted activity and only three about animal-assisted therapy. The popularity of dog-assisted activities and therapy was clear, as most of the theses were about this. The subject was mostly examined from the perspective of the patient and specialist. In almost half of the theses the perspective of the writer was also used. The perspective of the relatives was examined in only two theses. The most essential results proved to be the positive effects that animals had on humans physical, mental and social health. Almost all of the results were positive, but as a negative result the employees' workload increased in nursing homes. Animal-assisted activities and therapy had a positive effect on different kinds of people, like children, handicapped, mental rehabilitees, prisoners and elderly.

Possible subjects for a follow-up research could be animal-assisted therapy among prisoners, mental rehabilitants or youth, and the patients relatives' experiences about animal-assisted activity or therapy.

Keywords: animal-assisted activity, animal-assisted therapy, dog-assisted activities, health and well-being.

Sisällys

1 Johdanto.....	5
2 Eläinavusteinen toiminta ja terapia.....	6
2.1 Eläinavusteisen toiminnan ja terapian tarkoitus ja hyödyt.....	6
2.2 Eläimen ja ihmisen välisen suhteen merkitys.....	8
2.3 Eläinavusteisen toiminnan ja terapian nykytila.....	9
2.4 Tutkimuksia aiheesta.....	11
3 Sosiaali- ja terveysalan koulutusohjelmat.....	13
4 Opinnäytetyön tarkoitus ja tavoite.....	16
5 Opinnäytetyön toteutus.....	17
5.1 Systemaattinen kirjallisuuskatsaus tutkimusmenetelmänä.....	17
5.2 Aiheen rajaus sekä hyväksymis- ja poissulkukriteerit.....	18
5.3 Aineiston keruu.....	19
5.3.1 Hakutermin määrittäminen ja testaus.....	20
5.3.2 Analysoitavien opinnäytetöiden valinta.....	21
5.4 Aineiston analyysi.....	22
7 Tulokset.....	25
7.1 Analysoidun aineiston kuvaus.....	25
7.2 Analysoidut opinnäytetyöt koulutusaloittain.....	26
7.3 Opinnäytetöissä käytetyt tutkimus- ja aineistonkeruumenetelmät.....	27
7.4 Opinnäytetöissä käytetyt keskeiset käsitteet.....	29
7.5 Opinnäytetöissä käytetyt tutkimusnäkökulmat.....	30
7.6 Analysoitujen opinnäytetöiden n=20 toteutuksen kuvaus.....	32
7.7 Analysoitujen opinnäytetöiden n=10 keskeisimmät tulokset.....	34
7.8 Yhteenveto tuloksista.....	38
8 Pohdinta.....	39
8.1 Eettisyys ja luotettavuus.....	39
8.1.1 Opinnäytetyöni tulokset ja aiempi tutkimustieto.....	42
8.2 Omat lähtökohdat ja aiheen merkittävyys.....	42
8.3 Opinnäytetyöni hyödynnettävyys.....	43
8.4 Johtopäätökset ja jatkotutkimusaiheet.....	44
Kuviot.....	46
Taulukot.....	46
Lähteet.....	47

Liitteet

Liite 1	Analysoidut opinnäytetyöt
Liite 2	Analysoitujen opinnäytetöiden kuvaus ja tulokset

1 Johdanto

Opinnäytetyöni tarkoituksena on kuvata, millaisia opinnäytetöitä eläinavusteisesta toiminnasta tai terapiasta on tehty. Toteutin opinnäytetyöni systemaattisena kirjallisuuskatsauksena, jonka rajasin koskemaan Theseus-julkaisuarkistosta löytyviä ammattikorkeakoulujen opinnäytetöitä ajalta 1.1.2009-11.9.2013. Aineistona käytin sosiaali- ja terveysalalla tehtyjä opinnäytetöitä, jotta työllä olisi merkitystä omalle alalleni. Aiheen valintaan johti oma kiinnostukseni eläimien käytöstä hoitotyön apuvälineinä. Etsiessäni tietoa eläinavusteisesta toiminnasta ja terapiasta huomasin, että aiheesta on paljon erilaisia opinnäytetöitä Theseus-julkaisuarkistossa. Kokosin niistä keskeisimmät tulokset selvittääkseni eläinavusteisen toiminnan ja terapian merkitystä ihmisen terveydelle. Kirjallisuuskatsauksen avulla sain selville myös, mistä tarvitaan lisää tietoa eli jatkotutkimusaiheita. Aineiston analyysimenetelminä käytin sisällönanalyysiä ja kvantifiointia. Luotettavuuden varmistamiseksi opinnäytetyössäni korostui lähdekritiikki, jonka varmistin suodattamalla pois opinnäytetöitä ensin otsikon, toiseksi tiivistelmän ja viimeiseksi koko työn mukaan.

Eläinavusteisella toiminnalla ja terapialla on vankka pohja Yhdysvalloissa ja muualla Euroopassa. Aihe on sosiaali- ja terveysalalle ajankohtainen, koska kiinnostus eläinavusteisesta toiminnasta ja terapiasta Suomessa on herännyt vasta viime aikoina. Alan kasvava kiinnostus Suomessa näkyy 2000-luvulla lisääntyneiden tutkimuksien ja opinnäytetöiden myötä. Tutkimustietoa eläinavusteisesta toiminnasta ja terapiasta on kuitenkin melko vähän suomeksi. Suomalaisia tutkimuksia ja opinnäytetöitä aiheesta tarvitaan lisää, jotta ala tulisi tunnetummaksi myös täällä. Opinnäytetyöni teoriaosuudessa käsittelen tarkemmin muun muassa, mitä eläinavusteinen toiminta ja terapia on sekä toiminnan tilannetta Suomessa ja maailmalla.

Opinnäytetyöni edisti ammatillista kasvuani lisäämällä tietoutta eläinavusteisesta toiminnasta ja terapiasta sekä alan kehittamisestä.

Tulevaisuudessa voin käyttää saamiani tietoja, eläinavusteisen terapian ja toiminnan hyödyntämisestä, hyväksi työssäni tai sen kehittämässä sosiaali- ja terveysalalla.

2 Eläinavusteinen toiminta ja terapia

Opinnäytetyöni keskeiset käsitteet ovat eläinavusteinen toiminta eli englanniksi Animal-assisted activities, ja eläinavusteinen terapia, joka on englanniksi Animal-assisted therapy. Näiden käsitteiden erottaminen on työn selkeyden kannalta tärkeää. Eläinavusteinen toiminta on ihmisten aktivoimista yleensä ilman koulutukseen perustuvaa ammatin harjoittamista, ja eläinavusteinen terapia on koulutautuneen ammattihenkilön toimesta toteutettavaa terapiaa. Eläinavusteista toimintaa on monenlaista, ja sitä toteutetaan erilaisten eläinten avulla, kuten kissojen, koirien, hevosten, laamojen, lampaiden sekä muiden maatilaneläinten ja kotieläinten avustuksella. Eläinavusteisessa toiminnassa ja terapiassa myös eläimen hyvinvoinnista on huolehdittava, ja sille on annettava mahdollisuus lajinsa mukaiseen elämään. Eläin tarvitsee myös vaihtelua ja virikkeitä elämäänsä, eikä työ saa olla liian kuormittavaa. (Pet Partners 2012; Green Care Finland.)

2.1 Eläinavusteisen toiminnan ja terapian tarkoitus ja hyödyt

Eläinavusteinen toiminta tarjoaa mahdollisuuksia motivoivaan, opettavaan, virkistykselliseen ja, tai terapeuttiseen hyötyyn elämänlaadun parantamiseksi. Eläinavusteista toimintaa viedään erilaisiin ympäristöihin ammattilaisten, puoliammattilaisten ja vapaaehtoisten toimesta, kriteerit täyttävien eläinten kanssa. Eläinavusteinen toiminta on periaatteessa ”tapaa ja tervehdi” aktiviteettejä, jotka sisältävät eläinten tapaamisia ihmisten luona. Samaa aktiviteettiä voidaan harrastaa monien eri ihmisten kanssa, toisin kuin eläinavusteisessa terapiassa, joka on hoidon tarpeen mukaan yksilöllisesti räätälöityä. Yhtenä avaintekijänä eläinavusteisessa toiminnassa on, että hoitotavoitteita ei ole erityisesti suunniteltu joka vierailulle erikseen.

Eläinavusteiselle toiminnalle on myös ominaista, että vapaaehtoiset ja palvelun tarjoajat eivät tee tarkkoja muistiinpanoja käynneistä, vierailujen sisältö on spontaania ja vierailut kestävät niin kauan kuin on tarve. Eläinavusteista toimintaa ovat esimerkiksi vapaaehtoisten tarjoamat koirien ja kissojen vierailut vanhusten ja mielenterveysongelmaisten hoitokodeissa sekä lasten hoitolaitoksissa. (Pet Partners 2012; Green Care Finland).

Eläinavusteinen terapia on tavoitteiden ohjaama interventio, jossa eläin, joka täyttää tietyt kriteerit, on keskeisessä osassa hoitoprosessia. Eläinavusteinen terapia on alaan erikoistuneiden sosiaali- ja terveysalan ammattilaisten toteuttamaa terapiaa, oman ammattitaitonsa ja ammatin laajuuden mukaisesti. Eläinavusteisella terapialla voidaan muuttaa kuntoutustilannetta eri tavoin, koska puhumisen ohella voidaan hyödyntää toiminnan ja elämysten kautta tapahtuvaa oppimista. Eläinavusteisen terapian prosessi on aina harkittu, ja päämäärät ja tavoitteet ovat yksilöllisesti määriteltäviä. Eläinavusteisen terapian tavoitteita voivat olla esimerkiksi ihmisen motoristen taitojen parantaminen, sosiaalisen vuorovaikutuksen lisääminen ryhmässä, keskittymiskyvyn lisääminen, itsetunnon kohottaminen, turvallisuuden tunteen luominen, ahdistuneisuuden ja yksinäisyyden vähentäminen. Eläinavusteisella terapialla voidaan myös pyrkiä edistämään lyhyt- ja pitkäkestoista muistia, kehittämään tietoisuutta käsitteistä, kuten koko ja väri, edistämään halukkuutta osallistua ryhmätoimintaan sekä lisäämään vuorovaikutusta muiden kanssa. (Pet Partners 2012; Green Care Finland.)

Eläimillä on myönteisiä vaikutuksia ihmisen terveydelle niin fyysisesti, psyykkisesti kuin sosiaalisestikin (Vänttilä 2004, 1). Tutkimuksien mukaan pelkällä eläimien läsnäololla on positiivisia ja parantavia vaikutuksia ihmisen hyvinvoinnille. Eläimien rauhoittavan kyvyn sekä elämänilon ja hyvän mielen tuomisen kautta on voitu helpottaa esimerkiksi sairaalahoidossa olevien lapsien elämää. Eläimen tuoma rytmitys päivään lisää ihmisen hyvinvointia. Eläinavusteisella toiminnalla voidaan parantaa ihmisen hyvinvointia ja elämänlaatua sekä antaa virikkeitä. Eläinavusteisen terapian avulla voidaan

saada esille sellaista tunnetason tietoa, jolle ei ole vielä sanallista ilmaisua. (Green Care Finland.)

2.2 Eläimen ja ihmisen välisen suhteen merkitys

Eläimen ja ihmisen suhdetta on tutkittu muun muassa huomionhaun teorian, kiintymysteorian, kognitiivisen käyttäytymisteorian ja sosiaalisen tuen teorian näkökulmista. Huomionhaun teoriassa vuorovaikutussuhde tyydyttää molemminpuolisesti huomionhaun tarvetta. Kehittynyt huomionhakuinen käytös lajien välillä toteutuu vain pidemmälle kehittyneissä sosiaalisissa kytköksissä, kuten ihmisen ja koiran välillä. Huomionhaku on perustarve, joka mahdollistaa sosiaalisen kanssakäymisen lajien välillä. Kun molempien osapuolien tarpeet tyydyttyvät, tilannetta kutsutaan sosiaalisymbioottiseksi suhteeksi. Tällaisessa suhteessa positiivisen palautteen sykli huomionhaun ja -saannin kesken toimii, koska lajit eivät kilpaile keskenään, vaan ihminen tarjoaa eläimelle ruoan ja suojan, eläin puolestaan tuo ihmiselle seuraa ja turvaa. Ihminen ja eläin eivät uhkaa toisiaan fyysisellä tasolla, joten ne voivat elää positiivisessa vuorovaikutuksessa emotionaalisella tasolla. Eläinavusteisesta terapiasta hyötyvät eniten niin sanotusti heikommat ihmiset kuten vammaiset, koska eläin voi osittain korvata ja tyydyttää positiivisen sosiaalisen kanssakäymisen tarpeen, jota muut ihmiset eivät välttämättä tyydytä. (Odentaal 2000; Beck & Katcher 2003.)

Kiintymysteorian mukaan eläin voi toimia osittain ihmisen korvikkeena, kun ihmisen ja eläimen välille syntyy kiintymyssuhde. Tätä kiintymyssuhdetta voidaan hyödyntää terapiassa muun muassa lasten kanssa. Kognitiivisen käyttäytymisteorian näkökulmasta lemmikit voivat saada äidillisiä piirteitä, ja toimia samalla ihmisen omakuvana. Tämä tarkoittaa, että eläimestä huolehtiminen on myös itsestä huolehtimista. Ihmisen saadessa eläimeltä hoivaa hän kokee imeväisikäisen ja äidin suhteen kaltaista rakkauden tunnetta. Tämä mahdollistaa sen, että ihminen voi elää lapsuuttaan turvallisesti uudelleen eläimen kautta. Sosiaalisen tuen näkökulmasta eläin voi tarjota samanlaista

sosiaalista tukea kuin ihminen, esimerkiksi terapiassa käytetty eläin on terapian aikana asiakkaan tukena, kuten ihmisystäväänkin, mutta eläimen tarjoama tuki on täysin ehdotonta ja riskitöntä. (Hanselman 2001, 159-160; Beck & Katcher 2003.)

2.3 Eläinavusteisen toiminnan ja terapian nykytila

Eläinavusteinen terapia on ollut suosittua muun muassa Yhdysvalloissa ja Britanniassa jo vuosikymmeniä (Pet Partners 2012). Eläimien ja eläinavusteisen terapian vaikutuksista ihmisen terveyteen on tehty tutkimuksia melko vähän Suomessa, mutta Yhdysvalloissa ja muualla Euroopassa tutkimuksia on tehty laajemmin (esimerkiksi Blender 2009). Viime vuosikymmenen aikana ala on saanut enemmän huomiota myös Suomessa, ja tutkimukset ovat lisääntyneet (esimerkiksi Kihlström-Lehtonen 2009; Viinamäki 2005; Vänttilä 2004). Eläinavusteinen toiminta on lisääntynyt, ja sillä on todettu olevan positiivisia vaikutuksia muun muassa vanhusten, lasten ja vammaisten hoidossa (Koirat kasvatus- ja kuntoutustyössä ry 2011). Eläinavusteinen terapia on kuitenkin Suomessa melko vähäistä verrattuna muuhun Eurooppaan ja Yhdysvaltoihin. Varsinaisesta eläinavusteisesta terapiasta löytyy tietoa melko vähän Suomeksi, mutta eläinavusteisesta toiminnasta löytyy tietoa kattavammin. (Green Care Finland; Vänttilä 2004, 1-2.) Eläinavusteisesta toiminnasta kaverikoiratoiminta on kasvattanut suosiotaan koko Suomessa (Suomen Kennelitto 2011). Kaverikoiratoiminnasta löytyy Suomessa paljon tietoa, ja sitä on tutkittu muun muassa opinnäytetöiden avulla (esimerkiksi Kontiainen & Kiviniemi 2011). Eläinavusteisista terapioidista ratsastusterapia eroaa muista muodoista, sillä siitä on tehty tutkimuksia (esimerkiksi Valkas 2012) runsaammin, ja sen käyttö on suosittua Suomessa (Green Care Finland; Vänttilä 2004, 1-2).

Suomessa kiinnostus koira-avusteiseen kasvatus- ja kuntoutustoimintaan on lisääntymässä, mutta kansainvälisesti sillä on jo merkittävä asema. Vuonna 2010 perustetun Koirat kasvatus ja kuntoutustyössä ry:n tavoitteena on tarjota koira-avusteiseen toimintaan liittyvää koulutusta ja vertaistukea, sekä yhdistää

siitä kiinnostuneita ihmisiä ja edistää tietoisuutta ammatillisesta ja tavoitteellisesta koira-avusteisesta työstä. (Koirat kasvatus- ja kuntoutustyössä ry 2011.)

Suomessa eläinavusteista toimintaa toteuttaa esimerkiksi Suomen Kennelliitto, jonka kaverikoirat ovat järjestäneet koira-avusteista toimintaa vuodesta 2001 asti. Kaverikoiratoiminnan tarkoitus on tuoda iloa ja elämyksiä ihmisille, joilla ei ole mahdollisuutta oman koiran pitoon. Kaverikoiratoiminnassa vapaaehtoiset koiranomistajat vierailevat koiriensa kanssa esimerkiksi kehitysvammaisten, vanhusten ja lasten parissa tuoden piristystä heidän elämäänsä. Kaverikoiratoiminnasta koirat tai koiran omistajat eivät saa palkkaa tai korvauksia, ja kaverikoirien vierailut ovat maksuttomia. Tällä hetkellä kaverikoiria on koulutettu yli kymmenellä kurssilla, ja Suomessa toimivia kaverikoiria on eri puolella maata yli 500. Vuonna 2011 palkittiin 63 kaverikoiraa toiminnassa pitkään mukana olemisen johdosta. (Suomen Kennelliitto 2011.)

Suomessa Alfa Partners Oy on kouluttanut eläinavusteisia valmentajia vuodesta 2009 alkaen Solution Focused Animal Assisted Therapy -koulutusohjelmassa, Helsingissä, Kokkolassa, Keuruulla, Oulussa ja Turussa. Alfa Partners on aikuiskoulutuskeskus, missä voi saada ammatillista koulutusta ratkaisukeskeisen eläinavusteisen terapia- ja valmentajakoulutuksen lisäksi esimerkiksi ratkaisukeskeisessä taideterapiassa ja neuropsykiatrisessa valmentajakoulutuksessa. Eläinavusteinen valmentajakoulutus antaa perustiedot ratkaisukeskeisestä ajattelusta, työotteesta, sekä taitoja näiden soveltamiseen asiakastyössä. Koulutus ei kouluta terapeutiksi, mutta antaa valmiuksia käyttää eläinavusteista valmennusta tai terapiaa työssä erilaisissa asiakasympäristöissä esimerkiksi sosiaali- ja terveysalalla. Koulutus on tarkoitettu henkilöille, jotka haluavat hyödyntää lemmikkieläintä erilaisissa valmennuksissa ja terapiakäytössä, sekä henkilöille, jotka haluavat työskennellä eläimen kanssa vapaaehtoistyössä. (Alfa Partners Oy 2013.)

Suomessa vuonna 2004 toimintansa aloittanut yhteiskunnallisen

eläintutkimuksen verkosto on järjestänyt aktiivisesti alan kokoontumisia ja työryhmiä eri tieteenalojen tutkimuspäivillä, sekä tiedottanut alan tapahtumista ja julkaisuista muun muassa internet-sivuillaan. Verkoston taustalta on perustettu Yhteiskunnallisen ja kulttuurisen eläintutkimuksen seura (YKES), joka edistää yhteiskunta-kulttuuritieteellistä eläintutkimusta. YKES toimii alan tutkimusta ja opintoja harjoittavien, sekä niistä kiinnostuneiden valtakunnallisena yhteistyöelimenä. YKES myös edistää monitieteellisesti ihmisen ja eläimen suhteen tutkimista. Eläinten ja ihmisten suhteita tutkiva monitieteellinen tutkimusala on saanut vahvan jalansijan Suomessa yhteiskunta- ja kulttuuritieteellisessä tutkimuksessa. Kansainvälisesti tieteenala Human-Animal Studies on vahvistanut paikkansa yliopistoissa Yhdysvalloissa, Australiassa ja monissa Euroopan maissa (Yhteiskunnallisen ja kulttuurisen eläintutkimuksen seura 2013.)

2.4 Tutkimuksia aiheesta

Viinamäki (2005) on käyttänyt tutkielmassaan useiden eri tutkijoiden artikkeleita ja tutkimuksia eläinavusteisen terapian historiasta. Ensimmäinen artikkeli lemmikin vaikutuksista mielenterveyteen ilmestyi Yhdysvalloissa jo vuonna 1944. Artikkelissa Bossard selvitti lemmikin terapeuttisia vaikutuksia perheessä, erityisesti lapsiin. Tämän pohjalta eläimen käyttöä terapiatarkoituksesta oli tutkinut lastenpsykiatri Levinson, jonka tutkimuksesta oli julkaistu artikkeli vuonna 1962 Yhdysvalloissa. Levinson sai idean omaan tutkimukseensa huomattessaan koiransa helpottaneen lasten terapeuttista lähestymistä kotivastaanotollaan. Levinsonin mukaan lemmikkieläimen ottaminen mukaan terapiaistuntoon vähentää tilanteen uhkaavuutta aloitusvaiheessa sekä saa lapsen osallistumaan halukkaammin terapiaprosessiin. Levinsonin tutkimustyö ihmisen ja eläimen vuorovaikutussuhteesta on toiminut suunnannäyttäjänä muun muassa psykiatrian alalla. Laajemmin ihmisen ja eläimen vuorovaikutussuhdetta tutkiva tieteenala tuli tunnetuksi vasta 1980- luvulla. Tuolloin perustettiin tieteellisiä yhteisöjä, järjestettiin kansainvälisiä konferensseja, sekä julkaistiin tieteellisiä tutkimuksia ja artikkeleita enemmän

kuin aiemmin. Hinesin ja Fredriksonin mukaan eläinten terapiakäytön lisääntyttyä terveystalalla, kehitettiin ensimmäiset käytännön normit 1990-luvulla, jonka jälkeen myös Delta Societyn määrittelemät termit eläinavusteinen terapia ja eläinavusteinen toiminta ovat olleet käytössä. (Viinamäki 2005, 3-6.)

Viinamäki (2005) selvitti omassa tutkielmassaan autistisesti käyttäytyvien lasten ja lemmikkieläinten suhdetta sekä sitä, onko lasten ja lemmikkieläinten välisellä kiintymyksellä yhteyttä lasten sosiaalisiin taitoihin. Viinamäki toteutti tutkimuksen kyselynä autististen lasten vanhemmille, ja analysoi vastauksia valmiin mittarin avulla. Hän käytti mittarina Vinelandin sosiaalisen kehityksen asteikkoa. Tutkimuksessa selvisi, että vanhemmat arvioivat autistisesti käyttäytyvien lasten ja lemmikkieläinten kiintymyssuhteiden sisältävän toveruutta, läheisyyttä ja tunnepitoisuutta, mutta suurimmalla osalla suhde lemmikkiin ei ollut muihin kiintymyssuhteisiin verrattuna erityisen läheinen. Lasten ja lemmikkieläinten suhde oli samankaltainen kuin suhde vanhempiin, mutta lemmikkieläinten kanssa tunteiden ilmaiseminen oli useammin myönteistä kuin vanhempien kanssa. Lemmikkieläimet vaikuttivat mahdollisesti autistisesti käyttäytyvien lasten empatiakykyyn vaikuttamalla lapsissa toisten ihmisten tunteiden ja tarpeiden huomioonottamiskykyyn. (Viinamäki 2005,1-2, 32-51.)

Kihlström-Lehtosen (2009) toimintaterapian pro gradu työssä tutkittiin koiran vaikutusta ihmisen toiminnalliseen hyvinvointiin. Tutkimuksessa selvitettiin koiranomistajien kokemuksia koirasta ja koiran vaikutuksista omistajiensa elämään ja toiminnalliseen hyvinvointiin. Tutkimukseen osallistuneet 18 henkilöä harrastivat kaverikoiratoimintaa Suomen Kennelliiton kautta. Tutkimuksen tärkeimpinä tuloksina selvisi, että koira oli toiminut henkisen kasvun ja kehityksen käynnistäjänä. Koira rytmitti päivää ja toi elämään sisältöä, mutta myös rajoitteita. Koiraharrastukset toivat onnistumisen kokemuksia ja ystäviä. Koiran iloisuus, aitous ja pehmoinen olemus tuottivat mielihyvää ja onnellisuuden tunteita perheissä. Tämän ilon jakaminen oli ideana kaverikoiratoiminnan harrastamisessa. Johtopäätöksinä tutkija esittää koiratoiminnan täyttäneen ihmisten toiminnallisia tarpeita, jotka ovat yhteydessä

toiminnalliseen terveyteen. (Kihlström-Lehtonen 2009, 1, 20- 40.)

Kovacks, Kis & Rozsa (2004) kuvaavat eläinavusteisen terapian käytön skitsofreenikoiden parissa vaihtelevaksi. Skitsofreenikoilla on vaikeuksia selvittää jokapäiväisistä asioista, ja tämä näkyy eritoten laitoksissa asuvien skitsofreenikoiden parissa. Kovacks ym. (2004) selvittivät erityisesti ongelmia, jotka liittyivät laitoksissa asuvien skitsofreenikoiden ongelmiin sosiaalisissa toiminnoissa ja alentuneessa aktiivisuudessa. Tutkimukseen osallistuneen seitsemän potilaan kanssa työskentelivät psykologi, sosiaalityöntekijä, koira ja koiran käsittelijä. Tutkimus kesti yhdeksän kuukautta, jonka aikana potilaat saivat terapiaa kerran viikossa 50 minuuttia kerrallaan. Tutkimuksessa potilaat osallistuivat kaikille istunnoille, vaikka päivittäinen aktiviteetti oli muuten heikompaa. Eläinavusteinen terapia johti siihen, että potilaat jakoivat tunteitaan. Eläinavusteinen terapia pakotti keskittymään ja kehitti sosiaalista kanssakäymistä sekä myöhemmin fyysisiä taitoja. Lopulliset tulokset osoittivat, että terapian positiiviset vaikutukset jatkuivat istuntojen jälkeen jokapäiväisessä elämässä. (Kovacks ym. 2004, 483- 486.)

3 Sosiaali- ja terveystieteen koulutusohjelmat

Sosiaali- ja terveystieteen koulutusohjelmilla tarkoitan tässä opinnäytetyössä fysioterapian, toimintaterapian, sosiaalialan ja hoitotyön koulutusohjelmia ammattikorkeakouluissa. Eläinavusteista toimintaa ja terapiaa voisi hyödyntää kaikissa näissä koulutusohjelmissa oman alansa työvälineenä.

Fysioterapeutin opinnot ovat laajuudeltaan 210 opintopistettä ja kestävät noin kolme ja puoli vuotta. Fysioterapian koulutusohjelma kouluttaa itsenäisesti työskenteleviä kuntoutusalan ammattilaisia. Fysioterapeutti tekee diagnooseja, jotka perustuvat mittauksiin ja arviointeihin sekä parantaa, lievittää ja ehkäisee tuki- ja liikuntaelinsairauksia. Fysioterapeutti voi työskennellä esimerkiksi terveyskeskuksissa, sairaaloissa, kuntoutus- ja hoitolaitoksissa, fysioterapian alan yrityksissä, terveyden edistämiseen liittyvässä suunnittelu- ja

koulutustyössä sekä yrittäjänä. Fysioterapian opinnot sisältävät perusopintoja kuten lääketieteellisiä oppiaineita, anatomiaa ja fysiologiaa, kuormitusfysiologiaa ja terveyden edistämisen menetelmiä. Lisäksi opinnot sisältävät ammattiopintoja, kuten fysioterapeuttista tutkimusta ja kliinistä päättelyä, fysioterapian ja liikunnan soveltamista erilaisiin ihmisiin sekä tutkimus- ja kehittämistyötä. (Saimaan ammattikorkeakoulu/a; Opetusministeriö 2006, 28- 32.)

Myös toimintaterapeutin opinnot ovat 210 opintopistettä, ja kestävät noin kolme ja puolivuotta. Myös toimintaterapeutti on kuntoutusalan ammattilainen, keskeistä on toiminnan ja toiminnallisuuden asiantuntijuus. Toimintaterapeutin koulutusohjelma valmentaa itsenäisesti työskenteleviä oman alansa edustajia tulevaisuuden haasteisiin. Toimintaterapeutti vaikuttaa ihmisten osallistumisen mahdollisuuksiin ja yhteiskunnan palvelujen kehittämiseen. Toimintaterapeutti voi työskennellä samanlaisissa toimintaympäristöissä kuin fysioterapeutti, ja lisäksi koulutoimessa. Toimintaterapeutit voivat työskennellä fysioterapeuttien tavoin kaikenikäisten parissa. Toimintaterapian opinnot sisältävät perusopintoja, esimerkiksi ihmisen toimintaa ja toiminnan analysointia, sekä yhteiskuntatieteellisiä opintoja. Toimintaterapian ammattiopinnot sisältävät toimintaterapeuttista arviointia, toimintaterapian toteuttamista eri-ikäisten kanssa sekä tutkimus- ja kehittämistyötä. (Saimaan ammattikorkeakoulu/a; Opetusministeriö 2006, 98- 105.)

Myös sosiaalialan opinnot ovat 210 opintopistettä, ja kestävät noin kolme ja puoli vuotta. Sosiaalialan koulutusohjelmasta valmistuu aina uudistuvalla sosiaalialalle yhteistyökykyisiä ammattilaisia, joilla on asiantuntemusta ja osaamista järjestöjen ja projektien sekä julkisen ja yksityisen sektorin tehtävistä. Sosionomit kehittävät sosiaalialan palvelukokonaisuuksia. He edistävät ja tukevat ihmisten sosiaalista selviytymistä arjessa. Sosionomit voivat työskennellä kasvatus-, opetus ja ohjaustyössä esimerkiksi lastensuojelu-, nuoriso- ja perhetyössä sekä vanhus-, vammais- ja päihdehuollossa. Sosionomin opinnot sisältävät perusopintoja kuten psykologiaa,

erityispedagogiikkaa, kasvatustiedettä ja sosiologiaa. Sosionomin ammattiopintoihin kuuluu muun muassa menetelmäopintoja, joissa harjaantuu toimimaan sosiaalialan työssä ja kohtaamaan ihmisiä, sekä verkostotyömenetelmiä ja teoretietoaa sosiaalialan työkentistä. (Saimaan ammattikorkeakoulu/a; Opetusministeriö 2006, 98- 105.)

Hoitotyön koulutusohjelma sisältää sairaanhoitajan ja terveydenhoitajan suuntautumisvaihtoehdot. Sairaanhoitajan opinnot ovat 210 opintopistettä ja kestävät noin kolme ja puoli vuotta, kun taas terveydenhoitajan opinnot ovat 240 opintopistettä ja kestävät neljä vuotta. Sairaanhoitajien työn tavoite on sairauksien ehkäiseminen ja parantaminen, terveyden edistäminen sekä ihmisten voimavarojen vahvistaminen. Terveydenhoitajien työn tavoitteena on eri-ikäisten ihmisten ja perheiden terveyden edistäminen sekä hyvinvoinnin vahvistaminen. Koulutuksien tavoitteena on, että sairaanhoitajat ja terveydenhoitajat hallitsevat hoitotyön tiedot ja taidot, soveltavat tutkimustietoa asiakaslähtöisesti ja eettisesti erilaisuutta kunnioittaen. Sairaanhoitajat työskentelevät yleensä terveyskeskuksissa, sairaaloissa, yksityisissä vanhusten ja vammaisten hoitolaitoksissa, lasten ja nuorten hoitokodeissa, avoterveydenhuollossa, kotisairaanhoidossa, kotisairaaloissa ja järjestöissä tai yrittäjinä. Terveydenhoitajat työskentelevät yleensä äitiysneuvoloissa, lastenneuvoloissa, koulu-, opiskelu- ja työterveyshuollossa ja ikääntyneiden ihmisten terveydenhuollossa niin julkisella, kuin yksityisellä sektorilla. (Saimaan ammattikorkeakoulu/a; Opetusministeriö 2006, 63- 71, 85- 92.)

Sairaanhoitajan ja terveydenhoitajan perusopinnot sisältävät esimerkiksi kieliopintoja, hoitotyön menetelmäopintoja, anatomiaa ja fysiologiaa, lääketieteellisiä opintoja, terveystaloustietoa ja yrittäjyyttä sekä tiedonhankinta-, tutkimus- ja kehittämistyötä. Molempien ammattiopintoihin kuuluu terveyden edistämisen ja tukemisen opintoja, mielenterveys- ja päihdehoitotyötä, lääkehoitoa sekä hoitotyötä ihmisen eri elämänvaiheissa. Lisäksi sairaanhoitajan opinnot sisältää avoterveydenhuoltoa ja kotihoitoa, terveydenhoitajan opinnot terveydenhoitotyön ammattiopintoja. (Saimaan

ammattikorkeakoulu/a; Opetusministeriö 2006, 63- 71, 85- 92.)

4 Opinnäytetyön tarkoitus ja tavoite

Opinnäytetyöni tarkoituksena oli kuvata, minkälaisia opinnäytetöitä eläinavusteisesta toiminnasta ja terapiasta löytyy sosiaali- ja terveysalalla, ammattikorkeakoulujen Theseus-julkaisuarkistosta aikana 1.1.2009-11.9.2013. Opinnäytetyöni tavoitteena oli selvittää, millaisia vaikutuksia eläinavusteisella toiminnalla ja terapialla on ihmisen terveydelle sekä hyvinvoinnille. Tulosten avulla saadaan jatkotutkimusaiheita, ja voidaan selvittää niitä aiheita, joista tarvitaan lisää tietoa.

Opinnäytetyöni tutkimuskysymykset ovat:

1. Kuinka paljon Theseukseen tallennetuissa (1.1.2009-11.9.2013) fysioterapian, toimintaterapian, sosiaalialan ja hoitotyön koulutusohjelmien opinnäytetöissä on tutkittu eläinavusteista toimintaa ja terapiaa?
2. Millä menetelmillä eläinavusteista toimintaa ja terapiaa on tutkittu?
3. Mitkä ovat keskeiset käsitteet, joita opinnäytetöissä on käytetty?
4. Kenen näkökulmasta tietoa on tuotettu?
5. Mitkä ovat opinnäytetöiden keskeisimmät tulokset?

5 Opinnäytetyön toteutus

Toteutin opinnäytetyöni systemaattisena kirjallisuuskatsauksena. Systemaattisen kirjallisuuskatsauksen avulla etsin jo olemassa olevaa tutkittua tietoa, tällä tarkoitan opinnäytetöitä ammattikorkeakoulujen Theseus-julkaisuarkistossa.

5.1 Systemaattinen kirjallisuuskatsaus tutkimusmenetelmänä

Johansson, Axelin, Stolt ja Ääri (2007,3-7) kuvaavat kirjallisuuskatsausta eri tutkijoita lainaten seuraavasti; Sosiaali- ja terveysalalla on tehty paljon erilaisia kirjallisuuskatsauksia, mutta Suomessa huomattavasti vähemmän kuin ulkomailla. Näyttöön perustuvan toiminnan myötä systemaattinen kirjallisuuskatsaus on saanut huomiota ja nähdään yhtenä mahdollisuutena löytää korkealaatuisesti tutkittuja tutkimustuloksia.

Baumaisterin ja Learyn (1997) mukaan kirjallisuuskatsauksen avulla voidaan arvioida ja kehittää jo olemassa olevaa teoriaa sekä saada selville kokonaiskuva tutkittavasta ilmiöstä. Kirjallisuuskatsauksen avulla löydetään myös uusia ongelmia ja nähdään teorian kehittyminen historiallisesti. (Salminen 2011, 3.) Systemaattinen kirjallisuuskatsaus kohdistuu tarkasti rajattuihin ja valikoituihin tutkimuksiin yleensä tietyllä aikavälillä, minkä takia sitä on päivitettävä tulosten merkityksellisyyden säilyttämiseksi. Systemaattisen kirjallisuuskatsauksen tietty tarkoitus ja tarkka tutkimusten valinta-, analysointi ja yhdistelyprosessi erottavat sen muista kirjallisuuskatsaustyypeistä. Virheiden minimoimiseksi systemaattisen kirjallisuuskatsauksen jokainen vaihe on tarkkaan määritelty ja kirjattu. (Johansson ym. 2007, 3-7.) Mäkelän mukaan systemoidulla kirjallisuuskatsauksella on kolme tavoitetta, näistä ensimmäinen on kerätä kattavasti alkuperäistutkimuksia, jotta tiedon valikoituminen voitaisiin minimoida omien kiinnostusten kohteiden mukaan. Toisena tavoitteena on alkuperäistutkimusten laadun selvittäminen, ja kolmantena tutkimustulosten yhdisteleminen, jotta niitä voitaisiin hyödyntää mahdollisimman selkeästi ja

tehokkaasti. (Metsämuuronen 2006, 31.)

Systemaattinen kirjallisuuskatsaus voidaan jaotella esimerkiksi kolmeen vaiheeseen: katsauksen suunnitteluvaihe, katsauksen tekemisvaihe ja katsauksen raportointivaihe. Suunnitteluvaiheessa määritellään katsauksen tarve tarkastelemalla aiempaa tutkimusta aiheesta, sekä tehdään tutkimussuunnitelma. Tutkimussuunnitelmassa tulisi olla mahdollisimman selkeät tutkimuskysymykset. Huolella määritellyt tutkimuskysymykset ohjaavat kirjallisuuskatsauksen etenemistä, ja selkeän protokollan mukaan vältetään virheitä sekä varmistetaan katsauksen tieteellinen perusta. Hakutermien ja tietokantojen valinnan jälkeen laaditaan tarkat sisäänotto- ja poissulkukriteerit. Kriteerit ovat tärkeitä myös tutkimusten laadun arvioimisessa, jotta vain korkealaatuiset tutkimukset tulevat mukaan katsaukseen. Toisessa vaiheessa edetään tutkimussuunnitelman mukaan hankkimalla mukaan otettavat tutkimukset, analysoimalla ne sisällöllisesti tutkimuskysymysten ja laadukkuuden mukaan sekä yhdistelemällä niiden tulokset. Viimeisessä vaiheessa raportoidaan tulokset ja tehdään johtopäätökset sekä mahdolliset suositukset. (Johansson ym. 2007, 3-7, 47.)

5.2 Aiheen rajaus sekä hyväksymis- ja poissulkukriteerit

Systemaattinen kirjallisuuskatsaus aloitetaan aiheen rajauksella, ja jo suunnitteluvaiheessa päätetään alkuperäistutkimuksien hyväksymis- ja poissulkukriteerit, jotta mukaan valikoituisi mahdollisimman luotettavia tutkimuksia (Metsämuuronen 2006, 32). Artikkeleiden laatu on systemaattisessa kirjallisuuskatsauksessa merkittävä tekijä, ja huonolaatuinen tutkimus on esimerkiksi julkaisemattomien tutkimuksien käyttämättä jättämistä merkittävämpi harha (Johansson ym. 2007, 52). Tietokannaksi valitsin ammattikorkeakoulujen opinnäytetöiden Theseus-julkaisuarkiston, jotta tieto olisi luotettavaa ja tiedontaso samanlainen. Theseus on ammattikorkeakoulujen verkkokirjasto, jonka julkaisuarkisto tarjoaa suomalaisten ammattikorkeakoulujen opinnäytetöitä julkiseen käyttöön, esimerkiksi

luettavaksi tai hyödynnettäväksi omaan tutkimus- tai kehittämistyöhön. Theseus-palvelun tarjoaa ammattikorkeakoulujen rehtorineuvosto Arene ry. (Theseus-julkaisuarkisto.)

Rajasin opinnäytetyöni koskemaan sosiaali- ja terveysalalla tehtyjä opinnäytetöitä, ja tarkemmin fysioterapian, toimintaterapian, sosiaalialan ja hoitotyön koulutusohjelmiin ammattikorkeakouluissa. Päädyin näihin rajauksiin, jotta työllä olisi merkitystä omalle alalleni, lisäksi näissä koulutusohjelmissä aihetta on tutkittu opinnäytetöissä. Rajasin opinnäytetyöt ajalle 1.1.2009-11.9.2013, jotta tieto olisi mahdollisimman tuoretta. Vanhempia opinnäytetöitä onkin vähän Theseus-julkaisuarkistossa. Lisäksi opinnäytetöiden täytyi olla suomenkielisiä, jotta voisin välttää kieliharhat. Opinnäytetyössäni hyväksymis- ja poissulkukriteereitä olivat edellä mainitsemani rajaukset. Lisäksi arvioin mukaan valittavien alkuperäisopinnäytetöiden luotettavuutta, ja opinnäytetöiden tuli olennaisesti koskea aihettani eli eläinavusteista toimintaa tai terapiaa ihmisten hoidossa. Poissulkukriteerinä oli myös se, että opinnäytetyöt eivät saaneet liittyä ratsastusterapiaan tai luonnon ja ympäristön käyttöön terapiatarkoituksessa. Metsämuurosen (2006) mukaan julkaisuharhaa voi aiheuttaa myös se, jos kaikkien töiden tulokset ovat positiivisia, sillä usein negatiiviset tulokset tuottaneet tutkimukset jäävät julkaisematta. Tämän huomion niin, ettei negatiivisia tuloksia pidetty poissulkukriteereinä.

5.3 Aineiston keruu

Needelman ja Petticrew kuvaavat hyvän systemaattinen kirjallisuuskatsauksen sisältävän hyvin suunnitellun tiedonhaunprosessin, paras kokemus tiedonhausta on informaatio- ja kirjastoalan asiantuntijoilla (Johansson ym. 2007, 49). Hakusanojen muodostamisessa ja hakuprosessin suunnittelussa käytin apuna Lappeenrannan tiedekirjaston informaattikkoa. Lappeenrannan tiedekirjasto on alueensa ainut ja kaikille avoin tieteellinen kirjasto. Se on Lappeenrannan teknillisen yliopiston ja Saimaan ammattikorkeakoulun yhteinen kirjasto, joka palvelee myös yrityksiä. (Lappeenrannan teknillinen yliopisto.)

Hakuprosessin tieteellisenä pitäminen vaatii hakustrategian huolellisen kirjaamisen, jotta systemaattinen kirjallisuuskatsaus voidaan toistaa sen avulla toisen tutkijan toimesta (Johansson ym. 2007, 50).

5.3.1 Hakutermien määrittäminen ja testaus

Theseus-julkaisuarkisto hakukoneena osoittautui ongelmalliseksi, koska rajoitusten asettaminen oli hankalaa. Tämän takia hakuja testattiin informaation avulla 22.8.2013 ja 28.8.2013. Hakuja testattiin koulutusohjelmakohtaisesti, Theseuksen hakuohjeiden mukaisesti. Esimerkiksi hakutermillä ”programme hoitotyön koulutusohjelma AND eläinavusteinen terapia ” tuloksia tuli 15, mutta näistä kaikki eivät olleet hoitotyön koulutusohjelmasta. Myös muita hakutermejä testattiin. Esimerkiksi hakutermillä ”programme fysioterapian koulutusohjelma AND eläinavusteinen terapia” tuloksia tuli 6, mutta näistäkään kaikki eivät olleet fysioterapian koulutusohjelmasta. Hakutermejä testattiin kaikilla koulutusohjelmilla, mutta tuloksia ei voitu pitää luotettavina, koska väärän koulutusohjelman lisäksi osa opinnäytetöistä esiintyi useiden koulutusohjelmien kohdalla.

Hakukoneen todettiin olevan myös erityisen tarkka, sillä yhden välilyönnin tai kirjaimen poistaminen hakutermeistä, muutti tuloksen täysin. Esimerkiksi hakusanalla ”programme hoitotyönkoulutusohjelma AND eläinavusteinen terapia” ei tullut yhtään tulosta. Verrattuna aiemmin mainittuun, tässä hakutermissä ei ole välilyöntiä sanojen hoitotyön ja koulutusohjelma välillä, ja hakutulos muuttui täysin. Vaikka hakukoneen ohjeita hakujen suorittamisesta seurattiin tarkasti, ei tuloksia voitu pitää luotettavina, ja olisi esimerkiksi ollut vaikeaa varmistaa, ettei sama työ tule analysoitavaksi kahteen kertaan. Hakutermeissä testattiin myös, voidaanko ratsastusterapia-aiheiset työt jättää pois tuloksista. Esimerkiksi hakutermillä ”eläinavusteinen terapia NOT ratsastusterapia” tuloksia tuli vain 29. Tuloksia tuli selvästi vähemmän kuin pelkällä ”eläinavusteinen terapia” hakutermillä.

Opinnäytetyöni luotettavuuden säilyttämiseksi päädyin pitämään hakutermit yksinkertaisina. Informaatikon ohjeiden avulla päädyin hakutermeissä kahteen termiin: ”eläinavusteinen terapia” ja ”eläinavusteinen toiminta”. Näin yksinkertaisilla hakutermeillä saatiin myös enemmän tuloksia, kuin hakemalla koulutusohjelmakohtaisesti tai käyttämällä NOT sanaa hakutermissä. Halusin varmistaa, ettei hakukone jätä tuloksista pois sellaisia opinnäytetöitä, jotka olisivat sisäänottokriteereiden mukaisia ja tarpeellisia opinnäytetyössäni. Kävin hakutulokset opinnäytetyö kerrallaan läpi, ja kirjasin ylös koulutusohjelman, tutkimusmenetelmän, tutkimusnäkökulmat ja keskeisen käsitteen. Näillä kahdella hakutermeillä tuloksia tuli kohtuullisesti, joten pystyin käymään ne läpi yksitellen. Ne opinnäytetyöt, jotka eivät olleet valituista koulutusohjelmista tai täyttäneet muuten sisäänottokriteereitä jätin pois opinnäytetyöstäni. Hakutermeillä ”eläinavusteinen terapia” ja ”eläinavusteinen toiminta” esiintyi samoja opinnäytetöitä. Jotta sama opinnäytetyö ei tulisi kahteen kertaan, kirjasin opinnäytetyöt ylös ja vedin yli ne, jotka olin jo käynyt läpi ja merkinnyt omaan opinnäytetyöhöni.

Testasin vielä hakutermiä ”koira-avusteinen toiminta”, jolla tuloksia tuli 14, mutta tuloksissa ei esiintynyt enää uusia opinnäytetöitä. Kokeilin hakuterminä myös sanaa ”koira”, jolla tuloksia tuli 1208, mikä oli aivan liian paljon yksitellen läpikäytäväksi.

5.3.2 Analysoitavien opinnäytetöiden valinta

Johansson ym. (2007, 51) kuvailevat useita tutkijoita lainaten, että systemaattinen haku saattaa tuottaa valtavan määrän otsikoita, mutta monet näistä ovat epäolennaisia katsauksen kannalta. Kuitenkin kaikki tulokset on käytävä läpi, ja tutkija päättää hyväksymiskriteerien mukaisesti otsikoiden ja tiivistelmien perusteella analysoitavaksi tulevat tutkimukset. Mikäli tiivistelmästä ei saada tarpeeksi tietoa, voidaan työ poissulkea ja hyväksyä koko työn perusteella, esimerkiksi tarkistamalla lähdeluettelot (Metsämuuronen 2006, 32; Ryttyläinen-Kohonen, Mietola-Koivisto & Raussi-Lehto 2011, 8).

Opinnäytetyössäni suoritettujen hakujen jälkeen, ensimmäiseksi poissuljin työt otsikon mukaan siten, että jos otsikko ei selkeästi viitannut aiheeseen, jätin sen pois opinnäytetyöstäni. Toiseksi luin alkuperäisten opinnäytetöiden tiivistelmät ja niiden perusteella poissuljin vielä työt, jotka eivät kuvanneet eläinavusteista toimintaa tai terapiaa. Epäselvissä tapauksissa luin ja selvitin koko työn perusteella, käsittelikö tai tutkiko opinnäytetyö eläinten käyttöä ihmisten hoidossa. Hyväksymiskriteerit täyttäneet opinnäytetyöt analysoin tiivistelmien ja koko työn perusteella vastaamaan neljään ensimmäiseen tutkimuskysymykseen, jotka olivat: millä menetelmillä aihetta oli tutkittu, kenen näkökulmasta tietoa oli tuotettu, ja mikä oli keskeinen käsite. Tiivistelmien läpikäyminen vaatii huolellisuutta, ja työ on mielekkäämpää, jos tiivistelmät lukee pieninä annoksina, jotta keskittyminen ei herpaannu (Johansson ym. 2007, 52). Tämän takia luin opinnäytetöitä muutaman päivässä, ja huolellisuuden varmistin kirjoittamalla heti ylös vastaukset tutkimuskysymyksiin. Kolmanneksi kävin läpi tähän asti valittujen töiden koko sisällön, ja arvioin esimerkiksi luotettavuutta alkuperäisten opinnäytetöiden lähteiden, tutkimusprosessin ja tulosten analysoinnin perusteella. Pyrin myös valitsemaan opinnäytetöitä mahdollisimman monipuolisesti, jotta tuloksiin saataisiin monipuolisesti erilaisia näkökohtia. Kolmannen vaiheen jälkeen analysoin mukaan otettavat opinnäytetyöt vastaamaan viidenteen tutkimuskysymykseen, eli mitkä olivat niiden keskeisimmät tulokset.

5.4 Aineiston analyysi

Aineiston analyysin toteutin sisällönanalyysin avulla. Sisällönanalyysi on menetelmä, jonka avulla voidaan analysoida kirjoitettua tai suullista kommunikaatiota sekä tarkastella asioiden merkityksiä, seurauksia ja yhteyksiä. Sisällönanalyysi voidaan toteuttaa esimerkiksi kertomuksien avulla laadullisesti tai kvantifioinnin avulla. (Janhonen & Nikkonen 2003, 21.) Janhonen & Nikkonen (2003, 23) ovat kuvanneet eri tutkijoita lainaten sisällönanalyysin tarkoittavan kerätyn tietoa-aineiston tiivistämistä niin, että tutkittavaa ilmiötä kuvataan lyhyesti ja yleisesti, minkä avulla saadaan selville tutkittavien ilmiöiden

välisiä suhteita. Analysoitava aineisto voi olla sekä laadullista että määrällistä. Sisällönanalyysin avulla voidaan tehdä havaintoja aineistosta ja analysoida niitä systemaattisesti. Aineiston sisältöä kuvataan sellaisenaan, vaihtoehtona on kerätä tietoa ja tehdään päätelmiä ilmiöistä. Olennaista on erottaa aineistosta samanlaisuudet ja erilaisuudet, minkä takia aineistoa kuvaavien luokkien tulee olla toisensa poissulkevia ja yksiselitteisiä. (Janhonen & Nikkonen 2003, 23.)

Teorialähtöinen sisällönanalyysi aloitetaan analyysirungon muodostamisella, joka voi ohjata analyysiä tarkasti tai väljästi (Janhonen & Nikkonen, 2003, 30). Sekä aineistolähtöisen että teorialähtöisen sisällön analyysissä voidaan käyttää tulosten esittämisen apuna kvantifiointia (Janhonen & Nikkonen, 2003, 34- 35). Janhonen ja Nikkonen (2003, 34-35) kuvaavat useita tutkijoita lainaten, että aineistolähtöisen sisällönanalyysin tuloksiin voidaan saada lisänäkökulmaa kvantifioinnin avulla. Sisällönanalyysiä voidaan jatkaa kvantifioimalla muodostetut kategoriat, jolloin lasketaan, kuinka monta kertaa kategorian sisältämä asia ilmenee aineistossa, tai kuinka moni tutkittava ilmaisee kyseisen asian. Näin tuloksia voidaan kuvata, myös määrällisesti. Opinnäytetyössäni etsin vastauksia kysymyksiin: mitkä ovat keskeiset käsitteet, missä koulutusohjelmassa, millä tutkimusmenetelmillä, sekä kenen näkökulmasta aihetta on tutkittu. Näiden tutkimuskysymyksien lähestymistapa oli deduktiivinen, joten päättely perustui loogisiin sääntöihin ja tarkastelin teoriaa konkreettisesti lukuina. Analyysiä ohjaamaan laadin tarkat taulukot, joihin luokittelin opinnäytetyöt (n=20), ja joista laskin kvantifioinnin avulla tulokset määrällisesti frekvensseinä ja prosentuaalisina esiintymisinä (Taulukot 1, 2 ja 3).

Janhonen ja Nikkonen (2003) sanovat, että sisällönanalyysiprosessi voidaan karkeasti erotella analyysiyksikön valintaan, aineistoon tutustumiseen, aineiston pelkistämiseen ja sen luokitteluun, sekä tulkintaan ja sisällönanalyysin luotettavuuden arviointiin. Kuitenkin analyysi on usein edellä mainittua monimutkaisempi ja prosessin vaiheet voivat limittyä. Sisällönanalyysin prosessiin vaikuttaa myös, perustuuko analyysi induktiiviseen vai deduktiiviseen lähestymistapaan. (Janhonen & Nikkonen 2003, 24.) Lähestyin

opinnäytetyössäni lopullista aineistoa induktiivisesta eli aineistolähtöisestä näkökulmasta viidennen tutkimuskysymyksen eli keskeisten tulosten selvittämiseksi. Sisällönanalyysin avulla keräsin tietoa, ja etsin niistä yhtäläisyyksiä, sekä muodostin tuloksista niitä kuvaavia luokkia (Kuvio 1).

Analyysiyksikön valinta on olennaista riippumatta lähestymistavasta. Valintaan vaikuttavat aineiston laatu ja tutkimustehtävä. Yleensä analyysiyksikkö on sana, lause tai ajatuskokonaisuus. Ajatuksellinen kokonaisuus sopii usein analyysiyksiköksi. Aineistolähtöisessä sisällön analyysissä etsitään vastauksia tutkimuskysymyksiin. Vastauksista muodostuvat pelkistetyt ilmaukset, jotka luokitellaan yhteneväisyyksien mukaan ensin samaan alaluokkaan, jolle annetaan ilmauksia kuvaava nimi. Tämän jälkeen voidaan alaluokat luokitella yläluokkiin ja edelleen pääluokkiin. (Janhonen & Nikkonen 2003, 25- 28.)

Analyysiyksiköiksi valitsin tutkimuskysymykseni ajatuksellisina kokonaisuuksina, esimerkiksi mitkä ovat keskeisimmät tulokset? Kirjasin analysoitavien opinnäytetöiden (n=10) keskeiset tulokset taulukoihin (Liite 2). Tämän jälkeen muodostin tuloksista pelkistetyt ilmaisut, ja aloin etsiä niistä yhtäläisyyksiä ja eroja. Luokittelin pelkistetyt ilmaisut tulosten mukaan muodostuneisiin alaluokkiin: fyysisiin, psyykkisiin ja sosiaalisiin vaikutuksiin. Tämän jälkeen muodostin yläluokat ja pääluokan (Kuvio 1). Lisäksi lopullisten tulosten esittämisen tukena käytin taulukoita, johon olin erotellut tulosten analysointiin valitut opinnäytetyöt sekä niiden tulokset (Liite 2). Metsämuurosen (2006, 134) mukaan on järkevää valita jompikumpi, määrällinen tai laadullinen, ote pääasialliseksi tutkimusotteeksi niiden erilaisuuden takia. Opinnäytetyöni on systemaattinen kirjallisuuskatsaus, jonka pääasiallisena tutkimusotteena oli laadullinen lähestymistapa, mutta tulosten esittämisen apuna käytin myös määrällisiä apuvälineitä.

7 Tulokset

Tässä osiossa kuvaan varsinaiset haut aiemmin määritetyillä hakutermeillä ja analysoimani aineiston, sekä opinnäytetyöni tulokset tutkimuskysymyksittäin.

7.1 Analysoidun aineiston kuvaus

Hakutermin valinnan ja hakutermin testaamisen jälkeen suoritin varsinaiset haut. Theseus-julkaisuarkistosta valitsin kaikki ammattikorkeakoulut ja tämän jälkeen suoritin haut asiasanoilla. Asiasanojen ympärille lisäsin lainausmerkit, joiden avulla asiasanat ilmaantuivat opinnäytetöissä kokonaisina. Varsinaisena hakupäivänä 11.9.2013 hakutermillä ”Eläinavusteinen terapia” tuli 68 opinnäytetyötä. Nämä opinnäytetyöt kävin läpi yksitellen otsikoiden ja tiivistelmien perusteella. Osassa opinnäytetöistä ei tiivistelmän perusteella selvinnyt kaikki tarvittavat tiedot. Epäselvissä tapauksissa tarkistin sisällysluettelon tai tarvittavat kappaleet koko tekstistä. Hakutermillä ”Eläinavusteinen toiminta” opinnäytetöitä tuli 35. Kävin nämä läpi otsikoiden ja tekijöiden perusteella, ja huomasin, että lähes kaikki työt olivat tulleet jo edellisellä hakutermillä. Uusia töitä, jotka olisivat olennaisesti liittyneet eläinavusteiseen toimintaan tai terapiaan en löytänyt.

Molemmilla hakutermeillä jouduin poissulkemaan suurimman osan opinnäytetöistä, koska ne eivät käsitelleet eläinavusteista toimintaa tai terapiaa. Osan opinnäytetöistä hylkäsin, koska ne olivat jostain muusta koulutusohjelmasta, kuin mitä sisäänottokriteerit vaativat. Monet opinnäytetyöt käsitelivät ratsastusterapiaa tai hevosen käyttöä terapiatarkoituksessa. Yllättävänä havaintona huomasin että, myös luonnon ja ympäristön vaikutuksia ihmisen hyvinvointiin oli tutkittu muutamissa opinnäytetöissä. Hylkäsin näitä aiheita käsittelevät opinnäytetyöt poissulkukriteerien mukaisesti. Hyväksyin opinnäytetyöhöni 20 opinnäytetyötä (Liite 1), jotka vastaavat neljään ensimmäiseen tutkimuskysymykseen.

Viidenteen tutkimuskysymykseen, eli keskeisiin tuloksiin, vastamaan valitsin 10 opinnäytetyötä (Liite 2) edellä mainituista 20 opinnäytetyöstä. Valitsin ensin mahdollisimman monipuolisesti eri tutkimusmenetelmällä, eri aiheista ja eri näkökulmasta tehtyjä opinnäytetöitä. Tämän jälkeen luin opinnäytetyöt läpi ja vertailin niitä toisiinsa. Poissuljin ne työt, jotka vaikuttivat vähemmän luotettavilta kuin jokin toinen samankaltainen opinnäytetyö. Tarkastelin erityisesti opinnäytetöissä käytettyjä lähteitä, tulosten analysointia, pohdintaosuutta sekä koko opinnäytetyöprosessin kuvausta ja perusteluja valinnoille. Arvioin, tukivatko opinnäytetöiden tulokset aiempaa teoriaa, olivatko ne yleistettävissä, siirrettävissä sekä vahvistettavissa. Opinnäytetöiden tuloksista arvioin myös, olivatko ne positiivisia vai negatiivisia. Molempia pyrittiin ottamaan mukaan. Lisäksi tarkastelin, miten opinnäytetöiden tekijät olivat ottaneet huomioon omat aiemmat tiedot ja tunteet aiheesta, sekä olivatko ne mahdollisesti vaikuttaneet tuloksiin.

7.2 Analysoidut opinnäytetyöt koulutusaloittain

Edellä mainituista kahdestakymmenestä opinnäytetyöstä viisi oli hoitotyön koulutusohjelmasta (Oikarinen 2013; Parisaari & Silvennoinen 2013; Tiitola 2012; Tuisku 2012; Vainionpää 2012), yhdeksän sosiaalialan koulutusohjelmasta (Hautala 2013; Kauppinen & Matkaniemi 2013; Lundelin 2012; Lundén 2012; Lång 2011; Pöllänen & Sedergren 2010; Ranta & Alvari 2011; Reini 2011; Vauhkonen & Hirvi 2011), viisi toimintaterapian koulutusohjelmasta (Aarnio & Hulkkonen 2013; Högfors 2011; Kauppinen & Kansi 2013; Pössi & Pössi 2011; Surkka & Moilanen 2011) ja yksi fysioterapian koulutusohjelmasta (Jokela 2011). Fysioterapian koulutusohjelmasta löytyi toinen muuten hyväksymiskriteerit täyttävä opinnäytetyö, mutta se oli vuodelta 2008 ja täten liian vanha, joten sitä ei hyväksytty mukaan.

Viidenteen tutkimuskysymykseen vastaavista kymmenestä opinnäytetyöstä neljä oli hoitotyön koulutusohjelmasta (Parisaari & Silvennoinen 2013; Tiitola 2012; Tuisku 2012; Vainionpää 2011), kaksi toimintaterapian

koulutusohjelmasta (Aarnio & Hulkkonen 2013; Pössi & Pössi 2011), yksi fysioterapian koulutusohjelmasta (Jokela 2011) ja kolme sosiaali-alan koulutusohjelmasta (Hautala 2013; Lundelin 2012; Lång 2011).

7.3 Opinnäytetöissä käytetyt tutkimus- ja aineistonkeruumenetelmät

Opinnäytetöitä (n=20) oli tehty monella eri tutkimusmenetelmällä (Taulukko 1). Kvalitatiivisia eli laadullisia opinnäytetöitä oli eniten, yhteensä yksitoista. Näistä neljä oli hoitotyön koulutusohjelmasta (Parisaari & Silvennoinen 2013; Tiitola 2012; Tuisku 2012; Vainionpää 2011), neljä sosiaali-alan koulutusohjelmasta (Hautala 2013; Lång 2011; Reini 2011; Vauhkonen & Hirvi 2011), kaksi toimintaterapian koulutusohjelmasta (Aarnio & Hulkkonen 2013; Surkka & Moilanen 2011) ja yksi fysioterapian koulutusohjelmasta (Jokela 2011).

Koulutusohjelma	N=20 f,%	Tutkimusmenetelmät (f, %)				
		Laadullinen f %	Määrällinen f %	Toiminnallinen f %	Kirjallisuuskatsaus f %	Muu f %
Hoitotyö	5 100	4 80	0	1 20	0	0
Sosiaali-ala	9 100	4 44	1 11	0	0	4 44
Toimintaterapia	5 100	2 40	0	1 20	1 20	1 20
Fysioterapia	1 100	1 100	0	0	0	0
Yhteensä	20 100	11 55	1 5	2 10	1 5	5 25

Taulukko 1. Opinnäytetöiden (n=20 f, %) tutkimusmenetelmät koulutusaloittain

Laadullisista opinnäytetöistä kolmessa oli käytetty kyselyä (Hautala 2013; Parisaari & Silvennoinen 2013; Tiitola 2012) aineistonkeruumenetelmänä, ja yhdessä kyselyä, havainnointia ja teemahaastattelua (Reini 2011). Teemahaastattelua tai haastattelua aineistonkeruumenetelmänä oli käytetty myös neljässä muussa opinnäytetyössä (Aarnio & Hulkkonen 2013; Jokela 2011; Lång 2011; Tuisku 2012). Havainnointia oli käytetty Hautalan (2013) lisäksi kolmessa muussa opinnäytetyössä (Jokela 2011; Surkka & Moilanen

2011; Vainionpää 2011). Lisäksi yhdessä opinnäytetyössä (Vauhkonen & Hirvi 2011) aineisto kerättiin kirjeiden avulla. Vainionpään (2011) aineistonkeruumenetelmänä oli havainnoin lisäksi dialogiset keskustelut. Kvantitatiivisia eli määrällisiä opinnäytetöitä oli yksi (Pöllänen & Sedergren 2010), joka oli tehty sosiaalialan koulutusohjelmassa. Tämän opinnäytetyön aineistonkeruumenetelmänä oli kysely.

Toiminnallisia opinnäytetöitä oli kaksi (Högfors 2011; Oikarinen 2013), joista toinen oli tehty toimintaterapian koulutusohjelmassa ja toinen hoitotyön koulutusohjelmassa. Myös kirjallisuuskatsauksia löytyi yksi (Pössi & Pössi 2011), joka oli tehty toimintaterapian koulutusohjelmassa. Viisi muuta opinnäytetyötä olivat erilaisia kehittämistyöprojekteja, joista yksi toimintaterapian koulutusohjelmasta (Kauppinen & Kansi 2013), kolme sosiaalialan koulutusohjelmasta (Kauppinen & Matkaniemi 2013; Lundelin 2012; Lundén 2012) ja yksi toimintatutkimus sosiaalialan koulutusohjelmasta (Ranta & Alvari 2011). Yhteistä kehittämistöissä oli, että kaikki liittyivät koira-avusteiseen toimintaan, ja olivat jonkun järjestön tilaamia tai tukemia.

Toiminnallisista opinnäytetöistä ja kehittämistöistä neljässä järjestettiin koira-avusteista toimintaa (Kauppinen & Matkaniemi 2013; Lundén 2012; Oikarinen 2013; Ranta & Alvari 2011). Lundén (2012) keräsi aineiston havainnoinnin, kyselykaavakkeiden, palautteiden ja valokuvauksen avulla. Oikarisen (2013) sekä Kauppisen ja Matkaniemen (2013) opinnäytetöissä aineisto kerättiin havainnoimalla ja keräämällä palautetta koirien vierailuista. Myös Ranta ja Alvari (2011) keräsivät aineistoa havainnoimalla, mutta myös kyselyjen, haastattelujen ja päiväkirjojen avulla. Kahdessa opinnäytetyössä toteutettiin esite (Högfors 2011; Kauppinen & Kansi 2013). Lundelinin (2012) opinnäytetyössä toteutettiin projektisuunnitelma.

7.4 Opinnäytetöissä käytetyt keskeiset käsitteet

Opinnäytetyöni keskeiset käsitteet ovat eläinavusteinen toiminta ja eläinavusteinen terapia. Tämän takia pyrin jakamaan analysoidut opinnäytetyöt näiden kahden käsitteen mukaan (Taulukko 2).

Koulutusohjelma	N=20 f, %	Keskeiset käsitteet (f, %)		
		Eläinavusteinen toiminta f %	Eläinavusteinen terapia f %	Muu f %
Hoitotyö	5 100	4 80	1 20	0
Sosiaaliuala	9 100	9 100	0	0
Toimintaterapia	5 100	1 20	2 40	2 40
Fysioterapia	1 100	0	0	1 100
Yhteensä	20 100	14 70	3 15	3 15

Taulukko 2. Opinnäytetöiden (n=20 f, %) keskeiset käsitteet koulutusaloittain

Opinnäytöistä neljätolista, eli suurin osa, käsitteivät eläinavusteista toimintaa. Näistä neljä oli hoitotyön koulutusohjelmasta (Oikarinen 2013; Parisaari & Silvennoinen 2013; Tuisku 2012; Vainionpää 2011), yhdeksän sosiaalialan koulutusohjelmasta (Hautala 2013; Kauppinen & Matkaniemi 2013; Lundelin 2012; Lundén 2012; Lång 2011; Pöllänen & Sedergren 2010; Ranta & Alvari 2011; Reini 2011; Vauhkonen & Hirvi 2011) ja yksi toimintaterapian koulutusohjelmasta (Surkka & Moilanen 2011). Eläinavusteista toimintaa käsittelevistä opinnäytetöistä kaksitoista koski Kaverikoira-toimintaa tai koirien vaikutuksia ihmisen hyvinvointiin (Kauppinen & Matkaniemi 2013; Lundelin 2012; Lundén 2012; Lång 2011; Oikarinen 2013; Parisaari & Silvennoinen 2013; Pöllänen & Sedergren 2010; Ranta & Alvari 2011; Reini 2011; Surkka & Moilanen 2011; Tuisku 2012; Vauhkonen & Hirvi 2011). Yhdessä opinnäytetyössä (Hautala 2013) oli käsitelty lemmikkieläimiä, joihin koirakin kuuluu. Yksi opinnäytetyö (Vainionpää 2011) erosi muista analysoiduista, sillä se käsitteeli tuotantoeläimiin liittyvää eläinavusteista työtoimintaa.

Eläinavusteista terapiaa käsitteli kolme opinnäytetyötä, joista yksi oli hoitotyön koulutusohjelmasta (Tiitola 2012) ja kaksi toimintaterapian koulutusohjelmasta (Högfors 2011; Pössi & Pössi 2011). Yksi opinnäytetyö (Högfors 2011) käsitteli kaikista muista eroten laamojen ja alpakoiden käyttöä terapiatarkoituksessa. Kahdessa opinnäytetyössä (Tiitola 2012, Pössi & Pössi 2011) käsiteltiin koira-avusteista terapiaa. Monessa opinnäytetyössä sivuttiin sekä eläinavusteista toimintaa että terapiaa esimerkiksi teoriaosuudessa (esim. Högfors 2011; Parisaari & Silvennoinen 2013; Ranta & Alvari 2011; Reini 2011), mutta itse tutkimustyö keskittyi olennaisesti vain toiseen. Osassa opinnäytetöistä käsiteltiin vain toista keskeistä käsitettä, esimerkiksi Pössi ja Pössi (2011) kirjallisuuskatsauksen rajaus oli seuraava: ”*Opinnäytetyö käsittelee pääasiassa eläinavusteista terapiaa (AAT) sekä huomattavasti uudempaa alaa, eläinavusteista sosiaalityötä (AASW). Työ sulkee ulkopuolelleen eläinavusteisen toiminnan (AAA), jota ei toteuta laillistettu terapeutti tai sosiaalialan ammattilainen.*”

Suurimmassa osassa opinnäytetöistä jouduttiin lukemaan opinnäytetyötä tiivistelmää ja sisällysluettelo laajemmin, jotta keskeinen käsite selvisi. Kolme opinnäytetyötä ei selkeästi käsitellyt kumpaakaan keskeistä käsitettä, ja ne luokiteltiin siksi kohtaan muu. Näistä yksi opinnäytetyö (Jokela 2011) käsitteli muista eroten koira-avusteista fysioterapiala tapauksena. Toinen oli kehittämistyö (Kauppinen & Kansi 2013), jossa käsiteltiin koira-avusteista kasvatus- ja kuntoutustyötä. Myös kolmas opinnäytetyö (Aarnio & Hulkkonen 2013) liittyi koiriin. Siinä tutkittiin näkövammaisen ihmisen kokemuksia opaskoiran kanssa elämisestä. Näitä opinnäytetöitä ei väkisin luokiteltu kumpaakaan pääryhmään, jotta tulokset eivät vääristyisi.

7.5 Opinnäytetöissä käytetyt tutkimusnäkökulmat

Opinnäytetöissä käytetyt tutkimusnäkökulmat jakaantuivat asiantuntijan, potilaan, omaisen sekä tutkijan näkökulmiin. Osassa opinnäytetöistä oli tutkittu ilmiötä useista eri näkökulmista, minkä takia nämä opinnäytetyöt luokiteltiin

useampaan kategoriaan (Taulukko 3).

Koulutusohjelma	N=20 f, %	Tutkimusnäkökulma (f, %)				
		Asiantutija f %	Potilas f %	Omainen f %	Tutkija f %	Muu f %
Hoitotyö	5 100	2 40	4 80	1 20	2 40	0
Sosiaaliala	9 100	7 77	4 44	1 11	3 33	1 11
Toimintaterapia	5 100	1 20	3 60	0	1 20	1 20
Fysioterapia	1 100	1 100	0	0	1 100	0
Yhteensä	20 100	11 55	11 55	2 10	7 35	2 10

Taulukko 3. Opinnäytetöiden (n=20 f, %) tutkimusnäkökulmat koulutusaloittain

Asiantuntijalla tarkoitan opinnäytetyössäni eläinavusteista toimintaa tai terapiaa toteuttavaa henkilöä tai jonkun hoitolaitoksen henkilökuntaa. Asiantuntijan näkökulmasta oli toteutettu yhteensä yksitoista opinnäytetyötä, joista kaksi hoitotyön koulutusohjelmasta (Tuisku 2012; Tiitola 2012), seitsemän sosiaalialan koulutusohjelmasta (Ranta & Alvari 2011; Reini 2011; Vauhkonen & Hirvi 2011; Lundén 2012; Lång 2011; Pöllänen & Sedergren 2010; Hautala 2013), yksi toimintaterapian koulutusohjelmasta (Kauppinen & Kansi 2013) ja yksi fysioterapian koulutusohjelmasta (Jokela 2011).

Potilaalla tarkoitan jonkun hoitolaitoksen tai hoidon asiakasta. Potilaan näkökulmasta, esimerkiksi haastattelujen ja kyselyjen avulla, oli toteutettu yhteensä yksitoista opinnäytetyötä. Näistä neljä oli hoitotyön koulutusohjelmasta (Parisaari & Silvennoinen 2013; Oikarinen 2013; Tiitola 2012; Vainionpää 2011), neljä sosiaalialan koulutusohjelmasta (Ranta & Alvari 2011; Kauppinen & Matkaniemi 2013; Vauhkonen & Hirvi 2011; Lång 2011), ja kolme toimintaterapian koulutusohjelmasta (Pössi & Pössi 2011; Kauppinen & Kansi 2013; Aarnio & Hulkkonen 2013). Omaisella tarkoitan tässä opinnäytetyössä eläinavusteista toimintaa tai terapiaa vastaanottavan potilaan omaista, kuten vanhempaa. Omaisen näkökulmaa oli tutkittu vain kahdessa

opinnäytetyössä. Toinen näistä opinnäytetöistä (Hautala 2013) oli sosiaalialan koulutusohjelmasta ja toinen hoitotyön koulutusohjelmasta (Tiitola 2012).

Tutkijan näkökulmalla tarkoitan opinnäytetöiden tekijän tai tekijöiden tekemää havainnointia. Ilmiötä oli tutkittu havainnoimalla seitsemässä opinnäytetyössä (Jokela 2011; Lundén 2012; Oikarinen 2013; Ranta & Alvari 2011; Reini 2011; Surkka & Moilanen 2011; Vainionpää 2011). Lisäksi kaksi opinnäytetyötä on luokiteltu kohtaa muu (Taulukko 3), koska niitä ei voitu luokitella mihinkään näistä tutkimusnäkökulmista. Näistä toinen opinnäytetyö (Lundelin 2012) oli kehittämistyönä toteutettu projektisuunnitelma ja toinen toiminnallisena opinnäytetyönä (Högfors 2011) toteutettu esite laaman ja alpakan avulla toteutettavasta terapiasta. Näissä opinnäytetöissä ei tullut selkeästi esille tutkimuksen näkökulma, tutkimusmenetelmien luonteen vuoksi.

7.6 Analysoitujen opinnäytetöiden n=20 toteutuksen kuvaus

Tässä kappaleessa olen tiivistänyt vastaukset neljään ensimmäiseen tutkimuskysymyksen (jotta lukija voi tarkemmin erottaa millaisia opinnäytetöitä (n=20) edellä mainitut olivat). Laadullisin tutkimusmenetelmin toteutetuista opinnäytetöistä Parisaaren ja Silvennoisen (2013) opinnäytetyössä tutkimusmenetelmänä oli kysely koiran läsnäolon vaikutuksista mielenterveyskuntoutujille. Myös Tiitola (2012) oli käyttänyt tutkimusmenetelmänä kyselyä koirien vaikutuksista, mutta muista eroten kysely toteutettiin lapsille, heidän vanhemmilleen ja asiantuntijalle. Myös Hautala (2013) oli tutkinut lemmikkieläinten vaikutuksia lapsiin, kyselynä lasten vanhemmille ja perhepäivähoitajille. Tuiskun (2012) opinnäytetyössä tutkimusmenetelmänä oli teemahaastattelu Kaverikoira-toiminnasta vanhusten asumispalvelua tarjoavan hoitokodin henkilökunnalle, kun Surkan ja Moilasen (2011) opinnäytetyössä oli kerätty aineisto havainnoimalla kahden vanhusten hoitolaitoksen potilailta kaverikoirien vierailujen aikana. Myös Lång (2011) tutki koiran läsnäolon vaikutuksia vanhuksiin teemahaastattelujen avulla. Lång haastatteli Hali-Bernitoimintaan osallistuvia vanhuksia ja koirien omistajia.

Långin lisäksi Reini (2011) tutki opinnäytetyössään Hali-Bernitoimintaan osallistuvia ikääntyneitä, mutta myös lapsia. Reini käytti opinnäytetyössään teemahaastattelua, havainnointia ja kyselyjä aineistonkeruumenetelminä. Edellisten lisäksi Vauhkonen ja Hirvi (2011) tutkivat ikäihmisten kokemuksia Kaverikoiratoiminnasta. Vauhkonen ja Hirvi keräsivät aineiston palvelu- ja asumisyksiköissä asuvilta vanhuksilta kirjeillä, minkä lisäksi he huomioivat henkilökunnan näkemyksiä toiminnasta.

Myös Aarnion ja Hulkkosen (2013) opinnäytetyössä oli käytetty teemahaastattelua, mutta muista eroten haastattelun kohteena olivat näkövammaiset opaskoirien käyttäjät. Vainionpää (2011) havainnoi opinnäytetyössään seitsemää miesvankia, ja käytti lisäksi apuna dialogisia keskusteluja selvittääkseen vankien kokemuksia eläinavusteisesta työtoiminnasta. Jokelan (2011) opinnäytetyö erosi muista, sillä siinä asiantuntijoiden haastattelujen lisäksi havainnoitiin tutkimukseen osallistuneita kuntoutujia videoitujen fysioterapiakäyntien aikana. Pölläsen ja Sedergrenin (2010) opinnäytetyössä kerättiin aineisto kyselylomakkeilla vaasalaisen päiväkodin ja SOS-Lapsikylän yksikön työntekijöiltä tarkoituksena selvittää kaverikoiratoiminnan vaikutuksia lapsiin.

Oikarinen (2013) kuvaa opinnäytetyötään seuraavasti: *”Opinnäytetyö on toiminnallinen opinnäytetyö, jonka tarkoituksena on järjestää ja organisoida kolme kaverikoiravierailua erityislasten ryhmälle, tarkkailla ja havainnoida vierailuja, kerätä niistä palautetta sekä tehdä yhteenvetoa ja päätelmiä toiminnan vaikutuksista ja hyödyllisyydestä kyseiselle ryhmälle.”* Högforsin (2011) opinnäytetyön tarkoituksena oli etsiä suomenkielistä tietoa terapia-alojen ammattilaisille laamojen ja alpakoiden terapiakäytöstä, sekä luoda esite laaman ja alpakan avulla toteutettavasta terapiasta. Pössin ja Pössin (2011) kirjallisuuskatsauksessa etsittiin tietoa koira-avusteisen terapian vaikutuksista autististen lasten vuorovaikutukseen.

Kehittämistöistä Kauppisen ja Kannen (2013) opinnäytetyön tavoitteena oli

tuottaa yhteistyössä Koirat kasvatus- ja kuntoutustyössä ry:n kanssa sosiaali-, terveys- ja kasvatusalojen ammattilaisille suunnattu esite, joka lisää ammattilaisten tietoisuutta koira-avusteisesta kasvatus- ja kuntoutustyöstä. Kauppisen ja Matkaniemen (2013) opinnäytetyössä kehitettiin eläinavusteista toimintaa lastensuojelun ja perhetyön menetelmäksi järjestämällä toverikoira-toimintaa perheille vertaisryhmätoimintana, sosiaalipedagogisen viitekehyksen mukaan. Kauppisen ja Matkaniemen kehittämistyötä tuki Pelastakaa Lapset ry. Myös Lundénin (2012) opinnäytetyössä järjestettiin koira-avusteista toimintaa, mutta vanhusten parissa. Tässä kehittämistyössä järjestettiin pilottijakso Turun ympärivuorokautisessa vanhusten hoitolaitoksessa, minkä tarkoituksena oli Green Care ideologian ja koira-avusteisen työskentelyn tunnetuksi tekeminen (Lundén 2012). Lundelinin (2012) opinnäytetyö oli hieman erilainen verrattuna muihin kehittämisprojekteihin, sillä siinä toteutettiin projektisuunnitelma Suomen Karva-Kaverit ry:n toteuttamalle koulukiusaamisprojektille. Ranta ja Alvari (2011, 2) kuvaavat opinnäytetyötään seuraavasti:

”Kävimme toteuttamassa koira-avusteista toimintaa yhdessä Tukeva Oy:n työntekijän ja hänen koiransa kanssa neljässä perheessä kussakin neljä kertaa. Jokaiselle kerralle olimme määrittäneet oman teeman, jota käsitelimme toiminnan kautta. Aineistonkeruumenetelminä käytimme kyselylomakkeita, perheiden täyttämiä päiväkirjoja, perheiden haastatteluja, työntekijöiden haastatteluja sekä tekemiämme havaintoja.”

7.7 Analysoitujen opinnäytetöiden n=10 keskeisimmät tulokset

Seuraavaksi kuvaan vastaukset viidenteen tutkimuskysymykseen eli opinnäytetöiden (n=10) keskeisimmät tulokset. Opinnäytetöistä (Aarnio & Hulkkonen 2013; Hautala 2013; Jokela 2011; Lundelin 2012; Lång 2011; Parisaari & Silvennoinen 2013; Pössi & Pössi 2011; Tiitola 2012; Tuisku 2012; Vainionpää 2011) saadut tulokset voitiin jakaa neljään alaluokkaan: fyysiset, psyykkiset ja sosiaaliset vaikutukset sekä muut vaikutukset. Alaluokat

jakaantuivat kahteen yläluokkaan, eläinavusteinen toiminta ja terapia, joiden pääluokaksi muodostui eläinten vaikutukset ihmisen terveyteen ja hyvinvointiin (Kuvio 1).

Pelkistetyt ilmaiset	Alaluokat	Yläluokat	Pääluokka
<p>Terveysshyödyt lisääntyivät. Liikunta lisääntyi. Opaskoira mahdollisti itsenäisen liikkumisen. Toimintakyvyn vahvistuminen. Fyysisen hyvinvoinnin lisääntyminen. Koirien vierailut toivat lisää työtä. Lisäsivät fyysistä hyvinvointia. Kuntoutti fyysisesti. Tuki toimintakykyä. Lisäsi unta ja vähensi kipua.</p>	Fyysiset vaikutukset	Eläinavusteinen toiminta	Eläinten vaikutukset ihmisen terveyteen ja hyvinvointiin
<p>Lisäsi mielihyvän tunnetta. Yksinäisyys vähentyi. Lisäsi varmuutta, riippumattomuuden tunnetta ja itseluottamusta. Kuntoutujan motivoituminen harjoitteluun kasvoi. Koirien vierailut mukavia ja toivat iloa vanhuksille. Kehitti lapsen psyykkistä kehitystä, itsetuntoa, vastuullisuutta ja auttoi ilmaisemaan tunteita. Koira voi olla lapselle rakkauden kohde. Kiintymyssuhteen muodostuminen lapsen ja eläimen välillä on mahdollista. Eläinavusteinen työtoiminta lisäsi psyykkistä hyvinvointia, selkeytti subjektiivisuuden kokemista, opetti luottamusta, arvostamista, onnistumisen kokemusta, elämän merkityksellisyyden tunnetta ja tunneilmaisua. Rauhoittava vaikutus. Elämänhallinnan lisääntyminen. Iloa, hyvää mieltä ja sisältöä vanhusten elämään. Kuntoutti henkisesti ja toi ymmärrystä ja empatiaa.</p>	Psyykkiset vaikutukset		
<p>Opaskoira lisäsi lähestyttävyyttä ja tasa-arvoa muihin. Spontaani puhe lisääntyi. Koirien vierailut toimivat sosiaalisena tapahtumana. Kehitti lapsen sosiaalisia taitoja. Eläinavusteinen työtoiminta opetti yhteisöllisyyttä, siviilielämän taitoja ja lisäsi sosiaalista hyvinvointia. Lisäsi uusia ystäviä ja läheisyyttä.</p>	Sosiaaliset vaikutukset		
<p>Koira-avusteisessa fysioterapiassa fysioterapeutti näkee asioita, joita ei ilman koiraakaan tapahdu</p>	Muut vaikutukset		
<p>Loi positiivisia tunnetiloja lapsissa ja nuorissa. Kohotti lasten itsetuntoa.</p>	Psyykkiset vaikutukset	Eläinavusteinen terapia	
<p>Vaikutti sosiaalisten taitojen kehittymiseen ja edisti vuorovaikutusta terapiatilanteessa. Lisäsi vuorovaikutusta terapiatilanteessa ja sen ulkopuolella. Lisäsi vuorovaikutusta ihmiseen ja eläimeen.</p>	Sosiaaliset vaikutukset		

Kuvio 1. Sisällönanalyysi keskeisistä tuloksista

Lundelinin (2012) opinnäytetyön tuloksia ei voitu luokitella yllä oleviin kategorioihin, koska sen tuloksena oli projektisuunnitelma Suomen Karva-Kaverit ry:n koulukiusaamisprojektille. Projektissa oli mukana eri alojen asiantuntijoita kuten lastenpsykiatri, eläinavusteinen valmentaja, projektitutkija, projektisuunnittelija, hankesuunnittelija ja kasvatustieteiden professori (Lundelin 2012, 39). Koulukiusaamisprojekti toteutetaan projektisuunnitelman pohjalta Turun eri kouluissa syksystä 2013 koulujen loppuun keväälle 2014. Hankkeessa on kaksi osuutta: 1. Kuuntelevat korvat, jossa tehtävänä on kokeilla koirien ja heidän ohjaajien läsnäolon vaikutuksia välitunteihin, 2. Tunnetaitojen opiskelua: suunnitellaan oppituntipaketti, jossa tutustutaan sosiaalisiin taitoihin sekä tunnetaitoihin koirien käyttäytymisen kautta (Lundelin 2012, 38- 39).

Pääosin kaikkien opinnäytetöiden tulokset olivat positiivisia (Liite 2). Eläinavusteista terapiaa oli tutkittu Tiitolan (2012) sekä Pössin ja Pössin (2011) opinnäytetöissä. Molempien tuloksissa kävi ilmi, että eläinavusteisella terapialla oli positiivisia vaikutuksia lasten vuorovaikutukseen. Lisäksi Tiitolan (2012) mukaan koira-avusteinen terapia muun muassa kohotti lasten itsetuntoa ja edisti sosiaalisten taitojen kehittymistä.

Eläinavusteiseen toimintaan liittyvien opinnäytetöiden tuloksissa ilmeni myös samankaltaisuuksia. Fyysisiä vaikutuksia ilmeni viidessä opinnäytetyössä. Parisaaren ja Silvennoisen (2013) mukaan koiran läsnäolo lisäsi mielenterveyskuntoutujien liikuntaa ja välittömiä terveyshyötyjä. Opaskoiralla oli fyysisesti merkitystä näkövammaisille, sillä se mahdollisti itsenäisen liikkumisen (Aarnio & Hulkkonen 2013). Koirien läsnäolo lisäsi myös vanhusten fyysistä hyvinvointia kuntouttamalla, tukemalla toimintakykyä, lisäämällä unta ja vähentämällä kipua (Lång 2011). Eläinavusteinen työtoiminta Pelson vankilan tuotantoeläinten parissa lisäsi vankien fyysistä hyvinvointia ja vahvisti toimintakykyä (Vainionpää 2011). Negatiivisena tuloksissa ilmeni, että kaverikoirien vierailut lisäsivät hoitohenkilökunnan työtä vanhusten laitoshoidossa (Tuisku 2012).

Psyykkisiä vaikutuksia ilmeni seitsemässä opinnäytetyössä. Näkövammaisten opaskoirilla oli myös psyykkistä merkitystä. Opaskoira lisäsi omistajansa varmuutta ja itseluottamusta, sekä antoi riippumattomuuden tunteen muista ihmisistä. (Aarnio & Hulkkonen 2013.) Lemmikkieläimet tukivat lasten psyykkistä kehitystä, itsetuntoa, vastuullisuutta, ja auttoivat tunteiden ilmaisussa (Hautala 2013). Aivovamman saanut kuntoutuja motivoitui paremmin harjoitteluun koira-avusteisessa fysioterapiassa verrattuna ilman koira toteutettavaan fysioterapiaan (Jokela 2011). Koirien vierailut vanhusten luona lisäsivät psykososiaalista hyvinvointia tuomalla iloa, hyvää mieltä ja sisältöä elämään. Koirat kuntoutuivat vanhuksia henkisesti, sekä toivat ymmärrystä ja empatiaa. (Lång 2011.) Vanhusten hoitolaitoksen henkilökunta piti kaverikoirien vierailuja mukavina. Koirat toivat iloa etenkin yksinäisille vanhuksille, joiden luona kävi vähän vieraita. (Tuisku 2012.) Mielenterveyskuntoutujat kokivat koirien läsnäolon lisäävän mielihyvän kokemusta ja vähentävän yksinäisyyttä (Parisaari & Silvennoinen 2013). Tuotantoeläimien parissa työskentelevät vangit kokivat eläimillä olevan rauhoittavan vaikutuksen. Vangit kokivat eläimien lisäävän heidän elämänhallintaa, selkiyttävän subjektiivisuuden kokemista sekä opettavan luottamusta, arvostamista ja tunneilmaisua. Vangit kokivat myös onnistumisen ja elämän merkityksellisyyden tunnetta. (Vainionpää 2011.)

Sosiaalisia vaikutuksia ilmeni myös seitsemässä opinnäytetyössä. Opaskoiralla on myös sosiaalista merkitystä näkövammaisille. Opaskoira lisäsi lähestyttävyyttä näkövammaisiin ja toi tasa-arvoa näkeviin nähden. (Aarnio & Hulkkonen 2013.) Vanhemmat kokivat lemmikkieläinten kehittävän lasten sosiaalisia taitoja (Hautala 2013). Aivovamman saaneella kuntoutujalla ilmeni enemmän spontaania puhetta eläinavusteisessa fysioterapiassa verrattuna tavalliseen fysioterapiaan (Jokela 2011). Kaverikoirien vierailut toivat vanhuksille uusia ystäviä ja lisäsivät läheisyyttä (Lång 2011). Hoitohenkilökunta piti kaverikoirien vierailuja tärkeänä sosiaalisena tapahtumana laitoshoidossa olleille vanhuksille, myös vanhuksille, jotka eivät erityisesti välittäneet koirista (Tuisku 2012). Mielenterveyskuntoutujien mielestä koirien läsnäolo vähensi yksinäisyyttä ja lisäsi sosiaalista kanssakäymistä (Parisaari & Silvennoinen

2013). Vainionpään (2011) mukaan eläinavusteinen työtoiminta lisäsi vankien sosiaalista hyvinvointia, opetti siviilielämän taitoja ja lisäsi yhteisöllisyyttä vankien keskuudessa. Muita vaikutuksia ilmeni yhdessä opinnäytetyössä (Jokela 2011). Fysioterapeutit näkivät koira-avusteisessa fysioterapiassa sellaisia asioita kuntoutujissa, kuten iloa, mitä ilman koira toteutettavassa fysioterapiassa ei välttämättä näe. (Jokela 2011).

7.8 Yhteenveto tuloksista

Eläinavusteiseen toimintaan ja terapiaan liittyviä opinnäytetöitä, aikana 1.1.2009-11.9.2013, löytyi ammattikorkeakoulujen Theseus-julkaisuarkistosta yhteensä 20. Näistä yhdeksän eli suurin osa oli sosiaalialan koulutusohjelmasta. Sekä hoitotyön että toimintaterapian koulutusohjelmasta löytyi viisi opinnäytetystä ja fysioterapian koulutusohjelmasta yksi. Yli puolet opinnäytetöistä oli tehty laadullisin tutkimusmenetelmin. Toinen iso ryhmä oli erilaiset kehittämistyöt. Kirjallisuuskatsauksia ja määrällisiä opinnäytetöitä löytyi vain yksi, toiminnallisia opinnäytetöitä kaksi. Suurin osa opinnäytetöistä koski eläinavusteista toimintaa ja vain kolme eläinavusteista terapiaa. Koira-avusteisuuden suosio näkyi, sillä enemmistö koski nimenomaan koira-avusteista toimintaa ja terapiaa. Monessa opinnäytetyössä oli tutkittu ilmiötä eri näkökulmista. Eniten aihetta oli tutkittu muun muassa kyselyjen haastattelujen ja palautteen keräämisen muodossa, potilaan tai asiakkaan ja asiantuntijan tai hoitajan näkökulmista. Melkein puolessa opinnäytetöistä oli käytetty myös opinnäytetyön tekijän tekemää havainnointia aineistonkeruumenetelmänä. Omaisen näkökulmasta ilmiötä oli tutkittu vain kahdessa opinnäytetyössä.

Keskeisimmiksi tuloksiksi muodostuivat eläinten positiiviset vaikutukset ihmisen fyysiseen, psyykkiseen ja sosiaaliseen hyvinvointiin. Eläinavusteinen toiminta ja terapia paransivat ihmisten terveyttä kaikilla näillä osa-alueilla. Lähes kaikki tulokset olivat positiivisia, mutta negatiivisena tuloksena tuli esiin työntekijöiden työmäärän lisääntyminen hoitolaitoksissa. Eläinavusteisella toiminnalla ja terapialla oli positiivista vaikutusta erilaisiin ihmisiin kuten lapsiin, vammaisiin,

mielenterveyskuntoutujiin, vankeihin ja vanhuksiin.

8 Pohdinta

Tässä kappaleessa pohdin opinnäytetyöni luotettavuutta ja eettisyyttä perustuen aiempaan teoriaan. Kerron myös omat lähtökohtani ja aiheen merkityksen sosiaali- ja terveysalalle. Lisäksi pohdin johtopäätöksiä ja jatkotutkimusaiheita.

8.1 Eettisyys ja luotettavuus

Janhonen & Nikkonen (2003, 36-37, 39) kuvaavat useita tutkijoiden lainaten, että luotettavuuskysymykset laadullisessa tutkimuksessa liittyvät tutkijaan, aineiston laatuun, aineiston analyysiin ja tulosten esittämiseen. Tutkijan taidot, arvostukset ja oivalluskyky korostuvat aineiston analysoinnissa. Laadullisen tutkimuksen luotettavuutta arvioi sen totuusarvo, sovellettavuus, pysyvyys ja neutraalius. Systemaattisen kirjallisuuskatsauksen kannalta kriittisin vaihe on hakuprosessi, sillä siinä tehdyt virheet johtavat katsauksen tulosten epäluotettavuuteen sekä väärään kuvaan aiheen jo olemassa olevasta näytöstä (Johansson ym. 2007, 49). Sisällön analyysin haasteena on, pystyykö tutkija pelkistämään aineistonsa niin, että aineiston ja tulosten välillä pysyy luotettava yhteys. Tutkimuksen eettisiä periaatteita ovat tiedonantajan vapaaehtoisuus ja henkilöllisyyden suojaaminen, sekä luottamuksellisuus. (Janhonen & Nikkonen 2003, 36-37, 39.)

Opinnäytetyössäni käytin julkista tietokantaa (Theseus-julkaisuarkisto), jossa opinnäytetöiden tekijät ovat tietoisesti antaneet henkilöllisyytensä julkisuuteen ja opinnäytetyönsä muiden käyttöön, joten tämän kaltaista eettistä ongelmaa ei ole. Luottamuksellisuutena voitaisiin nähdä alkuperäistutkimuksista käytettävien lähteiden oikea merkitseminen omaan opinnäytetyöhöni ja eri opinnäytetöiden selkeä erottelu. Hakuprosessissa ja hakusanojen muodostamisessa käytin apuna informaattikkoa, jotta saisin mahdollisimman kattavasti analysoitavia

opinnäytetöitä. Hakutermejä oli vain kaksi: ”eläinavusteinen toiminta” ja ”eläinavusteinen terapia”. On mahdollista, että aiheeseen liittyviä opinnäytetöitä jäi tutkimusotannan ulkopuolelle, koska ne opinnäytetyöt, joissa ei ollut avainsanana kumpaakaan näistä termeistä jäivät pois. Tämän takia muitakin hakutermejä, esimerkiksi ”koira” testattiin, jotta aiheeseen liittyvän tiedon määrä ei vääristyisi.

Analysoidun aineiston tulokset olivat hyvin samansuuntaisia, joten niiden yhdistäminen onnistui luotettavasti. Tarkalla lähdeviitteiden merkitsemisellä, varmistan eettisyyden säilyttämisen alkuperäisten opinnäytetöiden tekijöitä kohtaan. Olen käyttänyt opinnäytetyöni tulosten selkiyttämisen apuna taulukoita, kuvioita ja listoja, jotta tulokset olisivat selkeämmin eroteltavissa. Näin varmistan, että tuloksia ei tulkita väärin.

Johansson ym. (2007, 101-102) kuvaavat useita tutkijoita lainaten, että systemaattisessa kirjallisuuskatsauksessa alkuperäistutkimusten laatu tulee arvioida, mikä lisää kirjallisuuskatsauksen yleistä luotettavuutta. Laadun arvioinnille tärkeää on päättää mukaan otettavien tutkimuksien vaatimusten minimitaso sekä selvittää tutkimusten laatueroja tutkimustulosten eroavaisuuksien selittäjänä. Tutkimusten laadun arvioinnissa on huomioitava monia tekijöitä, kuten tutkimuksen sisällöllinen ja ulkoinen laatu. Sisällön ja ulkoisen laadun arviointia toteutetaan usein yhdessä, koska tutkimuksen tulosten tulkinta riippuu sisäisistä tekijöistä, kuten asetelmasta, toteutuksesta ja analysoinnista. Ulkoisista tekijöistä on huomioitava esimerkiksi otos, interventio ja tulosten mittaus.

Metsämuurosen (2006, 27-30) mukaan kannattaa ensisijaisesti etsiä tieteellisiä artikkeleita. Artikkelia lukiessa on hyvä pohtia, onko se käyttökelpoinen, onko se eheä kokonaisuus, sekä onko se kiinteä ja looginen. Tutkimuksen heikkouksista saa hyvän kuvan tutkimuksen teoriataustan, keskeisten termien, kohderyhmän ja menetelmien arvioinnilla. Luotettavuutta voidaan arvioida esimerkiksi kysymyksillä: Oliko mittari hyvä? Olivatko luotettavuustarkastelut luotettavia?

Oliko käytetty malli selkeä? Voidaanko tuloksia yleistää? Olivatko menetelmät sopivia ja analyysit oikein suoritettuja? Olivatko tulosten tulkinnat oikeita ja voisiko niitä tulkita toisin? (Metsämuuronen 2006, 27-30.) Luotettavuuden arvioinnissa voidaan käyttää myös seuraavia kriteereitä: uskottavuus, todeksi vahvistettavuus, merkityksellisyys, toistuvuus, kyllästeisyys ja siirrettävyys (Janhonen & Nikkonen 2003, 72; Ryttyläinen-Korhonen ym. 2011, 6-7).

Opinnäytetyössäni lähteiden luotettavuuden takaa se, että tietokannaksi olen valinnut Theseus-julkaisuarkiston. Theseus-julkaisuarkistosta löytyvät opinnäytetyöt ovat ammattikorkeakoulujen tietyin tieteellisin standardein ja kriteerein tarkastettuja sekä hyväksytyjä, joten opinnäytetöillä on tämän puolesta jo laatu takuu. Opinnäytetyöt on arvioitu asteikolla T1- K5, mutta tätä arvosanaa ei ilmoiteta Theseus-julkaisuarkistossa (Saimaan ammattikorkeakoulu/b). Viidenteen tutkimuskysymykseen pyrin valitsemaan mahdollisimman korkealaatuisia opinnäytetöitä. Opinnäytetöiden laadun arvioinnin toteutin järjestelmällisesti, mutta pyrin myös valitsemaan myös opinnäytetöitä mahdollisimman monipuolisesti. Käytin opinnäytetyössäni etsittävien alkuperäisopinnäytetöiden laadun arvioinnissa edellä mainittuja kriteerejä. Arvioin tarkasti muun muassa opinnäytetöiden teoriaosuutta, pohdintaa, lähdeviitteiden oikeaa merkitsemistä ja lähteitä sekä niiden luotettavuutta.

Opinnäytetyöni luotettavuutta lisää se, että kävin analysoidut opinnäytetyöt (n=20) läpi kahteen kertaan ja tarkistin niissä käytetyt tutkimusmenetelmät, tutkimusnäkökulmat ja keskeisen käsitteen. Alussa olin listannut kaikki analysoidut opinnäytetyöt (n=20) ja niissä käytetyt tutkimusmenetelmät, tutkimusnäkökulmat ja keskeiset käsitteet jokaisen kohdalle erikseen. Tämän listan avulla tarkastaminen oli järjestelmällistä. Lopullisessa tarkastuksessa tarkastin tekstin ja taulukot tutkimuskysymyksittäin tämän listan avulla. Analysoitujen opinnäytetöiden (n=10) keskeisistä tuloksista tein taulukot (Liite 2), joiden avulla tarkastin, että tulokset on merkitty oikean tekijän mukaan. Olen raportoinut opinnäytetyöni vaiheet tarkasti, minkä avulla se on helposti

toistettavissa. Tutkimuskysymykseni olivat kuvaavia ja tarkkoja, minkä ansiosta kaikkiin tutkimuskysymyksiin saatiin vastaukset.

8.1.1 Opinnäytetyöni tulokset ja aiempi tutkimustieto

Opinnäytetyöni teoriaosuus ja aiempi tutkimustieto tukevat opinnäytetyöni tuloksia, mikä lisää luotettavuutta. Esimerkiksi Viinamäen (2005) tutkielmassa selvisi, että lemmikkieläimillä oli yhteys autistisesti käyttäytyvien lasten sosiaalisiin taitoihin. Opinnäytetyöni tuloksista ilmeni, että lemmikkieläimet kehittivät muun muassa lasten sosiaalisia taitoja. Kovacks ym. (2004) kuvasivat eläinavusteisen terapian kehittäneen skitsofreenikoiden sosiaalista kanssakäymistä ja fyysisiä taitoja. Opinnäytetyöni tuloksissa koirien läsnäololla oli samankaltaisia vaikutuksia mielenterveyskuntoutujiin, lisäksi eläinavusteisella terapialla oli sosiaalisia vaikutuksia lapsiin. Kihlström-Lehtosen (2009) tutkielmassa selvisi, että koiralla oli positiivisia vaikutuksia niiden omistajiin. Koirat toivat omistajilleen muun muassa sisältöä elämää, rytmittivät päivää, toivat onnistumisen kokemuksia, mielihyvää, iloa ja uusia ystäviä (Kihlström-Lehtonen 2009). Opinnäytetyöni tuloksissa ilmeni koirien läsnäololla olevan samankaltaisia vaikutuksia esimerkiksi mielenterveyskuntoutujiin, lapsiin, näkövammaisiin ja vanhuksiin. Vänntilän (2004, 1) mukaan eläimillä on positiivisia vaikutuksia ihmisen fyysiseen, psyykkiseen ja sosiaaliseen terveyteen. Opinnäytetyöni keskeisimpiä tuloksia olivat eläinten myönteiset vaikutukset ihmisen terveyteen samoilla osa-alueilla kuin mitä Vänntilä kuvaa.

8.2 Omat lähtökohtani ja aiheen merkittävyys

Aiheen valintaan johti oma kiinnostukseni eläimien käytöstä hoitotyön apuvälineinä. Olen ollut koko ikäni tekemisissä eläinten kanssa, koska olen kasvanut maatilalla, jossa meillä oli paljon eläimiä, kuten kissoja, koiria, kaneja ja lehmiä. Eläimillä on ollut suuri merkitys minulle itselleni ja ne ovat auttaneet elämän vaikeina hetkinä. Aihe on minulle tärkeä, minkä takia olen pyrkinyt tarkkaan ja huolelliseen jälkeen opinnäytetyössäni.

Sain tietää eläinavusteisesta toiminnasta ja terapiasta yhdysvaltalaisesta dokumentista, mutta ennen opinnäytetyöprojektin aloittamista minulla ei ollut paljonkaan tietoa aiheesta. Tämän takia minulla ei myöskään ollut ennakkoolettamuksia aiheesta. Ennen opinnäytetyöni aloittamista etsin mahdollisimman paljon tietoa aiheesta, ulkomaalaisista ja suomalaisista tutkimuksista sekä eri järjestöjen sivuilta. Huomasin aiheen olevan tärkeä, jolloin oma kiinnostukseni alaan lisääntyi. Lukemalla aiheesta sain paljon tietoa ennen varsinaisen opinnäytetyön aloittamista. Otin jo muodostuneet ennakkokäsitykseni aiheesta huomioon, enkä antanut niiden ohjata opinnäytetyöni tekemistä. Pyrin estämään omien ennakkokäsityksien vaikuttamisen opinnäytetyöni tuloksiin esimerkiksi etsimällä positiivisia sekä negatiivisia vaikutuksia aiheesta.

Aihe on ajankohtainen sosiaali- ja terveysalalle sekä hoitoalalle, sillä vaikka eläinavusteisella terapialla on vankka pohja Yhdysvalloissa ja muualla Euroopassa, on kiinnostus alaan Suomessa herännyt vasta viime aikoina. Eläinavusteinen toiminta on kasvanut Suomessa lisääntyneiden tutkimuksien myötä 2000-luvulla pikkuhiljaa. Aihe on tärkeä, koska tutkimustietoa eläinavusteisesta toiminnasta ja terapiasta ei ole paljon suomeksi, mutta monien ulkomaisten tutkimuksien (esimerkiksi Blender 2009) mukaan niillä on merkittäviä vaikutuksia ihmisten terveyteen. Suomalaisia tutkimuksia eläinavusteisesta toiminnasta ja terapiasta tarvitaan lisää, jotta ala tulisi tunnetummaksi myös Suomessa.

8.3 Opinnäytetyöni hyödynnettävyys

Opinnäytetyöstäni on hyötyä eläinavusteisen toiminnan ja terapian suosion ja tunnettavuuden lisäämiseksi. Sairaanhoidajakoulutukseni ei sisältänyt opetusta eläinavusteisesta toiminnasta tai terapiasta, minkä takia opinnäytetyötäni voidaan hyödyntää sosiaali- ja terveysalan koulutuksessa. Aiheen merkittävyyden takia siitä sopisi vähintäänkin mainita tai käydä läpi pääpiirteet sosiaali- ja terveysalan koulutuksissa. Opinnäytetyöni avulla sain tarkempaa tietoa muun muassa siitä minkälaista eläinavusteista toimintaa ja terapiaa on jo

tutkittu opinnäytetöissä, millä tutkimusmenetelmillä tietoa on tuotettu, sekä kenen näkökulmasta aihetta on tutkittu. Näin sain myös tietoa siitä, mistä tarvitaan lisää tietoa ja tutkimusta. Jatkotutkimusideoideni ansiosta alaa voitaisiin tutkia monipuolisemmin. Työelämään opinnäytetyöstäni saadaan tietoa muun muassa eläinavusteisen toiminnan ja terapian eri muodoista ja mahdollisuuksista eri toimintaympäristöissä.

Opinnäytetyön tekemisen aikana sain paljon tietoa aiheesta ja eläimien käyttömahdollisuuksista ihmisten hyvinvoinnin tukemisessa. Minulle heräsi myös kiinnostus syventyä eläinavusteiseen terapiaan tarkemmin ja hankkia koulutusta alalle. Sain myös paljon tärkeää tietoa ja valmiuksia eläinavusteisuuden kehittämiseksi hoitoalalle.

8.4 Johtopäätökset ja jatkotutkimusaiheet

Koska eläinavusteista terapiaa tutkivia opinnäytetöitä oli vain kolme, tarvitaan aiheesta lisää tietoa teorian vahvistamiseksi. Tämän takia jatkotutkimusaiheena voisi olla eläinavusteinen terapia. Eläinavusteisesta terapiasta ei ollut opinnäytetöitä, jotka olisivat liittyneet vanhuksien, vammaisten tai mielenterveyskuntoutujien terveyteen, joten näkisin nämä tarvittavina jatkotutkimusaiheina. Eläinavusteisesta toiminnasta koira-avusteinen toiminta oli selkeästi suosituin opinnäytetöiden aihe, mutta muihin eläimiin liittyviä opinnäytetöitä oli vähän. Koira-avusteista toimintaa toteutetaan Suomessa jo melko paljon verrattuna muuhun eläinavusteiseen toimintaan. Jotta muihinkin eläimiin kuten kissoihin, kaneihin ja lampaisiin kohdistuva eläinavusteinen toiminta ja terapia tulisivat suosituiksi tarvittaisiin niihin kohdistuvia jatkotutkimuksia. Asiantuntija, potilaan ja tutkijan näkökulmista oli toteutettu opinnäytetöitä melko kattavasti. Koska omaisen näkökulmaa oli tutkittu vain kahdessa opinnäytetyössä, voisi jatkotutkimuksen aiheena olla omaisten kokemukset eläinavusteisesta toiminnasta tai terapiasta. Suurin osa opinnäytetöistä oli toteutettu laadullisin menetelmin ja vain yksin määrällisin menetelmin. Vaikka laadullinen lähestymistapa sopii aiheelle paremmin,

tarvitaan myös määrällisiä opinnäytetöitä täydentämään teoriapohjaa. Eläinavusteista työtoimintaa oli tutkittu vankien parissa yhdessä opinnäytetyössä. Myös mielenterveyskuntoutujia tai nuoria käsitteleviä opinnäytetöitä oli vähän. Jatkotutkimusaiheena voisi olla eläinavusteinen työtoiminta mielenterveyskuntoutujien tai nuorten parissa ja eläinavusteinen terapia vankien kokemana. Koska eläinavusteisesta fysioterapiasta oli vain yksi opinnäytetyö, tarvittaisiin myös siihen liittyviä jatkotutkimuksia tulosten vahvistamiseksi.

Kuviot

Kuvio 1. Sisällönanalyysi keskeisistä tuloksista, s. 35

Taulukot

Taulukko 1. Opinnäytetöiden tutkimusmenetelmät koulutusaloittain, s. 27

Taulukko 2. Opinnäytetöiden keskeiset käsitteet koulutusaloittain, s. 29

Taulukko 3. Opinnäytetöiden tutkimusnäkökulmat koulutusaloittain, s. 31

Lähteet

Alfa Partners Oy. 2013. Ratkaisukeskeinen eläinavusteinen terapia- ja valmentajakoulutus. <http://www.alfapartners.net/9> Luettu: 13.6.2013

Beck, A. & Katcher, A. 2003. Future directions in human-animal bond research. Vol 47 (1) 2003, 79-93.
<http://ezproxy.saimia.fi:2072/docview/214761671/141ADCFCC7B7B772E3B/1?accountid=27295> Luettu. 8.11.2013

Blender, J. 2009. A Multimodal Investigation of the Use of Animal Assisted Therapy in a Clinical Interview. Rochester, New York. University of Rochester. Department of Clinical and Social Psychology. Requirements for the Degree Doctor of Philosophy.

Green Care Finland. Mitä on Green Care? Eläin auttaa.
<http://www.gcfinland.fi/MitaOnGreenCarePaavalikko?name=elain&parentName=MitaOnGreenCarePaavalikko&parentSubName=MitaOnGreenCarePaavalikko> Luettu 17.6.2013

Hanselman, J. 2001. Coping Skills Interventions with Adolescent in Anger Management Using Animal in Therapy. Journal of Child and Adolescent Group Therapy. Vol 11 (4) 2001, 159-179. <http://link.springer.com/article/10.1023%2FA%3A1014802324267#page-1> Luettu 8.11.2013

Janhonen, S. & Nikkonen, M. 2003. Laadulliset tutkimusmenetelmät hoitotieteessä. Helsinki: WSOY.

Johansson, K., Axelin, A., Stolt, M. & Ääri, R-L. 2007. Systemaattinen kirjallisuuskatsaus ja sen tekeminen. Turun yliopisto: Hoitotieteenlaitoksen julkaisuja.

Kiltström-Lehtonen, H. 2009. MINÄ JA KOIRANI - Koiran vaikutus toiminnalliseen hyvinvointiin. Jyväskylän yliopisto. Terveystieteiden laitos. Toimintaterapien pro gradu- tutkielma.
https://jyx.jyu.fi/dspace/bitstream/handle/123456789/22209/URN_NBN_fi_jyu-200910203997.pdf?sequence=1 Luettu 28.10.2013

Konttinen, A-L. & Kiviniemi, J. 2011. Hyvää oloa koirista!: Koirien ulkoilutus osana mielenterveyskuntoutujien sosiaalista kuntoutusta. Vaasan ammattikorkeakoulu.
<https://publications.theseus.fi/bitstream/handle/10024/34272/opinnaytetyopdf.pdf?sequence=1> Luettu 17.6.2013

Koirat kasvatus- ja kuntoutustyössä ry. 2011. Koira hyvinvoinnin tukena. <http://www.kasvatus-kuntoutuskoirat.fi/fi/koira-hyvinvoinnin-tukena> Luettu 28.10.2013

Kovacks, Z., Kis, R. & Roza, S. 2004. Animal-assisted therapy for middle-aged schizophrenic patients living in a social institution. A Pilot study. *Clinical Rehabilitation*. Vol 18, 2004, 483- 486.

<http://web.ebscohost.com/ehost/pdfviewer/pdfviewer?vid=3&sid=bbbc2545-caf4-4b56-8d60-ff20f14890f8%40sessionmgr13&hid=28> Luettu 8.11.2013

Lappeenrannan teknillinen yliopisto. Tietoa Lappeenrannan tiedekirjastosta.

<http://www.lut.fi/kirjasto/tietoa-kirjastosta;jsessionid=C8874AA23D9FE1B34269F75BC485D0F9.wwwlut2>
Luettu 31.10.2013

Metsämuuronen, J. 2006. Laadullisen tutkimuksen käsikirja. Helsinki: International Methelp Ky.

Odentaal, J.S.J. 2000. Animal-assisted therapy — magic or medicine? *Journal of Psychosomatic Research*. Vol 49 (4) 2000, 275-280.

<http://ezproxy.saimia.fi:2062/science/article/pii/S0022399900001835> Luettu 8.11.2013

Opetusministeriö. 2006. Ammattikorkeakoulusta terveydenhuoltoon.

Opetusministeriön työryhmämuistioita ja selvityksiä 2006: 24.

<http://www.minedu.fi/export/sites/default/OPM/Julkaisut/2006/liitteet/tr24.pdf>
Luettu 16.6.2013

Pet Partners. 2012. Animal- Assisted Activities/ Therapy 101.

<http://petpartners.org/AAA-Tinformation>. Luettu 14.6.2013

Ryttyläinen-Korhonen, K. & Mietola-Koivisto, T. Raussi-Lehto, E. 2011. Väliliihan repeämien ehkäisy- systemaattinen katsaus väliliihan hieronnasta ja väliliihan manuaalisista tukemistekniikoista. *Tutkiva Hoitotyö* Vol. 10 (2) 2012, 4.

Saimaan ammattikorkeakoulu/a. Fysioterapia; Hoitotyö; Sosiaaliala;

Toimintaterapia. Sosiaali- ja terveysala. Koulutustarjonta. <http://www.saimia.fi/fi-FI/koulutustarjonta/sosiaali-ja-terveysala> Luettu 16.6.2013

Saimaan ammattikorkeakoulu/b. Opinnäytetyön arviointiohje.

http://www.saimia.fi/fi-FI/images/docs/prosessit/liitteet/Liite16_opinnaytetyon_arviointiohje.pdf Luettu 30.9.2013

Salminen, A. 2011. Mikä kirjallisuuskatsaus? - Johdatus kirjallisuuskatsauksen tyypeihin ja hallintotieteellisiin sovelluksiin. Vaasan yliopiston julkaisuja.

Opetusjulkaisuja 62. Julkisojohtaminen 4.

http://www.uva.fi/materiaali/pdf/isbn_978-952-476-349-3.pdf Luettu 9.6.2013

Suomen Kennelliitto. 2011. Mitä on kaverikoira-toiminta?; Uutiset 2011.

<http://www.kennelliitto.fi/FI/koira/kaverikoira/etusivu.htm> Luettu 28.10.2013

Theseus-julkaisuarkisto. Ammattikorkeakoulujen opinnäytetyöt ja julkaisut verkossa.

<http://www.theseus.fi/web/guest;jsessionid=54671E6F5E8962F99BF03D41BFB5769E> Luettu 28.10.2013

Valkas, S. 2012. Psykologisen ratsastusterapian vaikuttavat tekijät potilaan näkökulmasta. Tampereen yliopisto. Psykologian pro gradu -tutkielma.

<http://tutkielmat.uta.fi/pdf/gradu05867.pdf> Luettu 17.6.2013

Viinamäki, H. 2005. Lemmikkieläinten merkitys autistisesti käyttäytyville lapsille. Tampereen yliopisto. Psykologian pro gradu -tutkielma.

<http://tutkielmat.uta.fi/pdf/gradu00832.pdf> Luettu 14.6.2013

Vänttilä, H. 2004. Lemmikkien terveysvaikutukset ja Lemmikkiavusteinen terapia. Jyväskylän yliopisto. Terveyskasvatus. Kandidaatin tutkielma.

<http://www.gcfinland.fi/twidadmin/file/original/vanttila+hanna.pdf?fileId=15368>

Luettu 18.8.2013

Yhteiskunnallisen ja kulttuurisen eläintutkimuksen seura. 2013. Seura.

<http://elaintutkimus.edublogs.org/> Luettu 14.6.2013

Analysoidut opinnäytetyöt (n=20)

Aarnio, S. & Hulkkonen, N. 2013. Näkövammaisen ihmisen kokemuksia opaskoiran kanssa elämisestä. Saimaan ammattikorkeakoulu.

https://publications.theseus.fi/bitstream/handle/10024/59015/Aarnio_Sini.pdf?sequence=1 Luettu 28.10.2013

Hautala, M. 2013. Lemmikkieläimet lapsen kehityksen tukena. Seinäjoen ammattikorkeakoulu.

https://publications.theseus.fi/bitstream/handle/10024/62872/Hautala_Minna.pdf?sequence=1 Luettu 28.10.2013

Högfors, A. 2011. ELÄINAVUSTEINEN TERAPIA. Esite laaman ja alpakan avulla toteutettavasta terapiasta. Jyväskylän ammattikorkeakoulu.

https://publications.theseus.fi/bitstream/handle/10024/33548/Hogfors_Anna.pdf?sequence=1 Luettu 28.10.2013

Jokela, M. 2011. Aivovamman saaneen kuntoutujan kokemukset koira-avusteisesta fysioterapiasta. Pohjois-Karjalan ammattikorkeakoulu.

<https://publications.theseus.fi/bitstream/handle/10024/35298/Opinnaytetyo.pdf?sequence=1> Luettu 28.10.2013

Kauppinen, A. & Kansi, I. 2013. Ei haukku haavaa tee: Esite koira-avusteisesta kasvat- ja kuntoutustyöstä. Metropolia ammattikorkeakoulu.

https://publications.theseus.fi/bitstream/handle/10024/57684/Kansi_Inka_Kauppinen_Anni.pdf?sequence=1 Luettu 28.10.2013

Kauppinen, R. & Matkaniemi, M. 2013. Toverikoiratoimintaa lapsiperheille: Eläinavusteista toimintaa sosiaalipedagogisesti. Savonia-ammattikorkeakoulu.

https://publications.theseus.fi/bitstream/handle/10024/58337/Kauppinen_Riitta_Matkaniemi_Mirva.pdf?sequence=1 Luettu 28.10.2013

Lundelin, M. 2012. Koirakuuntelijat: koira-avusteinen työskentely koulukiusaamiseen puuttumisessa. Turun ammattikorkeakoulu.

https://publications.theseus.fi/bitstream/handle/10024/50085/Lundelin_Merja.pdf?sequence=1 Luettu 28.10.2013

Lundén, J. 2012. Hännänheilahduksia: koira-avusteisen työskentelyn pilottiprojekti Turun kaupungin ympärivuorokautisessa hoidossa olevien vanhusten parissa. Turun ammattikorkeakoulu.

https://publications.theseus.fi/bitstream/handle/10024/52229/Lunden_Johanna.pdf?sequence=1 Luettu 28.0.2013

Lång, S. 2011. Koiran läsnäolo vanhusten hyvinvoinnin tukena. Laurea-ammattikorkeakoulu.

https://publications.theseus.fi/bitstream/handle/10024/30364/lang_sanna.PDF?sequence=1 Luettu 28.10.2013

- Oikarinen, K. 2013. Kaverikoiratoiminta erityislasten terveyden edistäjänä. Rovaniemen ammattikorkeakoulu.
https://publications.theseus.fi/bitstream/handle/10024/63712/Oikarinen_Kati.pdf?sequence=1 Luettu 28.10.2013
- Parisaari, S. & Silvennoinen, J. 2013. Tukikoirasta hyvinvointia. Laurea-ammattikorkeakoulu. Laurea Lohja.
<https://publications.theseus.fi/bitstream/handle/10024/54959/tukikoirasta%20hyvinvointia.pdf?sequence=1> Luettu 28.10.2013
- Pössi, E. & Pössi, J. 2011. Autistisen lapsen vuorovaikutuksen tukeminen. Jyväskylän ammattikorkeakoulu.
https://publications.theseus.fi/bitstream/handle/10024/38239/Possi_Emma.pdf?sequence=1 Luettu 28.10.2013
- Pöllänen, H. & Sedergren, M. 2010. ” Se tuo lapsille iloa ja opitaan pitämään huolta”: Kaverikoiratoiminta lasten parissa. Mikkelin ammattikorkeakoulu.
https://publications.theseus.fi/bitstream/handle/10024/21127/Pollanen_Sedergren.pdf?sequence=1 Luettu 28.10.2013
- Ranta, H. & Alvari, A. 2011. Haukku parantaa haavat: Koira-avusteinen työskentely perhetyön menetelmänä. Seinäjoen ammattikorkeakoulu.
https://publications.theseus.fi/bitstream/handle/10024/36515/Ranta_Henni.pdf?sequence=1 Luettu 28.10.2013
- Reini, S. 2011. Eläinavusteinen toiminta osana sosiaali- ja terveysalaa: Pirkanmaan Hali-Bernit tuottamassa hyvää oloa. Tampereen ammattikorkeakoulu.
https://publications.theseus.fi/bitstream/handle/10024/26358/Reini_Sini.pdf?sequence=2 Luettu 28.10.2013
- Surkka, R. & Moilanen, T. 2011. Kaverikoiratoiminnan merkitys ikääntyvien hyvinvoinnille. Savonia-ammattikorkeakoulu.
https://publications.theseus.fi/bitstream/handle/10024/36432/Surkka_Riikka.pdf?sequence=1 Luettu 28.10.2013
- Tiitola, A. 2012. Koira-avusteinen terapia ja sen terveysvaikutukset lasten ja nuorten kuntoutuksessa. Vaasan ammattikorkeakoulu.
https://publications.theseus.fi/bitstream/handle/10024/39800/Tiitola_Anna.pdf?sequence=1 Luettu 28.10.2013
- Tuisku, A-M. 2012. Hoitajien kokemuksia kaverikoirien vierailusta Ruskakodissa. Satakunnan ammattikorkeakoulu.
<https://publications.theseus.fi/bitstream/handle/10024/45438/annetuisku2012.pdf?sequence=1> Luettu 28.10.2013

Vainiopää, A-M. 2011. Vankienkokemuksia eläinavusteisesta työtoiminnasta. Jyväskylän ammattikorkeakoulu.

https://publications.theseus.fi/bitstream/handle/10024/32430/Vainionpaa_Anna-Maria.pdf?sequence=1 Luettu 28.10.2013

Vauhkonen, M. Hirvi, O. 2011. Virikkeitä aidosta hännänheilutuksesta: Ikäihmisten kokemuksia kaverikoiratoiminnasta. Keski-Pohjanmaan ammattikorkeakoulu.

https://publications.theseus.fi/bitstream/handle/10024/25757/hirvi_oona_vauhkonen_miaa.pdf?sequence=1 Luettu 28.10.2013

Analysoitujen opinnäytetöiden (n=10) kuvaus ja tulokset

Opinnäytetyön tekijät, nimi, vuosi ja koulutusohjelma	Tutkimus- ja aineiston keruumenetelmät sekä osallistujat	Opinnäytetyön tarkoitus ja tavoitteet	Opinnäytetyön keskeisimmät tulokset
Aamio, S. Hulkkonen, N. Näkövammaisen ihmisen kokemuksia opaskoiran kanssa elämisestä. 2013. Toimintaterapian koulutusohjelma.	Opinnäytetyön tutkimusmenetelmänä oli laadullinen lähestymistapa. Teemahaastatteluihin osallistui 6 opaskoiran käyttäjää.	Opinnäytetyön tarkoituksena ja tavoitteena oli näkövammaisen ihmisen kokemusten kuvaaminen tahto-, tottumus- ja suorituskykyläjäjärjestelmän näkökulmasta.	Tulokset olivat pääosin positiivisia. Koiralla oli merkitystä fyysisesti, psyykkisesti ja sosiaalisesti. Koira mahdollisti itsenäisen liikkumisen, lisäsi varmuutta ja antoi riippumattomuuden tunteen muista ihmisistä. Koira lisäsi lähestyttävyyttä opastettavaan. Koira lisäsi myös itseluottamusta ja toi tasaa- arvoa näkeviin nähden.
Hautala, M. Lemmikkieläimet lapsen kehityksen tukena. 2013. Sosiaalialan koulutusohjelma.	Opinnäytetyö oli kvalitatiivinen eli laadullinen. Aineiston keruumenetelmänä oli kysely kymmenelle leikki-ikäisen lapsen vanhemmalle sekä kahdelle perhepäivähoitajalle.	Tavoitteena oli saada tietoa lemmikkien vaikutuksista lapsen kehitykseen. Opinnäytetyössä tarkastellaan lemmikkien ja lasten suhdetta sekä sen vaikutusta lapsen kehitykseen.	Vanhemmat kokivat lemmikkieläinten osallisuuden kehittäväksi mm. lapsen sosiaalisia taitoja, psyykkistä kehitystä, itsetuntoa ja vastuullisuutta sekä auttavan lasta ilmaisemaan tunteitaan. Kiintymyssuhteen muodostuminen lapsen ja lemmikin välillä koettiin kaikkien vastaajien mielestä mahdolliseksi.
Jokela, M. Aivovamman saaneen kuntoutujan kokemukset koira-avusteisesta fysioterapiasta. 2011. Fysioterapian koulutusohjelma.	Opinnäytetyön tutkimusmenetelmänä oli tapaus tutkimus. Aineistonkeruu toteutettiin haastattelemalla kahta fysioterapeuttia ja havainnoimalla kuntoutujia videoitujen terapiakäyntien avulla.	Opinnäytetyön tarkoituksena oli tutkia fysioterapeutin ja aivovamman saaneen kuntoutujan kokemuksia koira-avusteisesta fysioterapiasta. Tavoitteena oli selvittää koira-avusteisen fysioterapian ja ilman koira-avusteista fysioterapian eroja.	Kuntoutuja koki koiran käytön positiivisesti. Havainnoinnissa kuntoutuja motivoitui pitkäaikaiseen harjoitteluun paremmin. Kuntoutujalla ilmeni spontaania puhetta enemmän koira-avusteisessa fysioterapiassa verrattuna tavalliseen fysioterapiaan. Fysioterapeutit kokivat koira-avusteisen fysioterapian myönteiseksi, sillä siinä nähdään sellaisia asioita, mitä ilman koira-avusteista fysioterapiassa ei tapahdu.
Lundelin, M. Koiran kuuntelijat: koira-avusteinen työskentely koulukiusaamiseen puuttumisessa. 2012. Sosiaalialan koulutusohjelma.	Opinnäytetyö toteutettiin kehittämistyönä. Projektissa oli mukana eri alojen asiantuntijoita: lastenpsykiatri, eläinavusteinenvalmentaja, projektitutkija, projektisuunnittelija, hankesuunnittelija ja professori.	Opinnäytetyön tavoitteena oli tuottaa Suomen Karva-Kaverit ry:n toteuttamalle koulukiusaamisprojektille projektisuunnitelma, jonka pohjalta projekti toteutetaan Turun eri kouluissa syksystä 2013 koulujen loppuun keväälle 2014.	Kehittämistyön tuloksena on tuote eli valmis projektisuunnitelma. Hankkeessa on kaksi osuutta: 1. Kuuntelevat korvat, jossa tehtävänä on kokeilla koirien/ohjaajien läsnäolon vaikutuksia välitunteihin. 2. Tunnetaitojen opiskelua: suunnitellaan oppituntipaketti, jossa tutustutaan sosiaalisiin taitoihin sekä tunnetaitoihin.
Lång, S. Koiran läsnäolo vanhusten hyvinvoinnin tukena. 2011. Sosiaalialan koulutusohjelma.	Opinnäytetyö oli laadullinen. Aineistonkeruumenetelmänä oli teemahaastattelu, johon osallistui Sveitsin-paimenkoirayhdistyksen Hali- Bernitoimintaan osallistuvia vanhuksia (2) sekä koirien omistajia (2).	Opinnäytetyön tavoitteena oli selvittää, tukeeko koiran läsnäolo vanhusten hyvinvointia ja mitä hyvinvointi tarkoittaa heille. Lisäksi tarkoituksena oli edistää ihmisten tietoutta lemmikkien käytön mahdollisuuksista vanhustyössä.	Koirien vierailut lisäsivät vanhusten fyysistä ja psykososiaalista hyvinvointia, toivat iloa, hyvää mieltä ja sisältöä elämään. Koirat kuntoutuivat vanhuksia henkisesti ja fyysisesti sekä tukivat toimintakykyä. Koirat lisäsivät unta, vähensivät kipua, lisäsivät uusia ystäviä ja toivat ymmärrystä, empatiaa sekä läheisyyttä.

Opinnäytetyön tekijät, nimi, vuosi ja koulutusohjelma	Tutkimus- ja aineiston keruumenetelmät sekä osallistujat	Opinnäytetyön tarkoitus ja tavoitteet	Opinnäytetyön keskeisimmät tulokset
Parisaari, S. Silvennoinen, J. Tukikoirasta hyvinvointia. 2013 Hoitotyön koulutusohjelma.	Opinnäytetyön tutkimusmenetelmä oli laadullinen. Aineiston keruumenetelmänä oli kysely kuudelle Lohjan mielenterveysseuran koirakahvilan asiakkaalle.	Opinnäytetyön tarkoituksena oli selvittää koirakahvilan asiakkaiden kokemuksia koiran läsnäolosta sekä tukikoiratoiminnasta. Tavoitteena oli selvittää mahdollisia kehitystä kaipaavia tai negatiiviseksi koettuja asioita	Vastanneet kokivat koiran läsnäolon sekä tukikoiratoiminnan vaikuttaneen heihin myönteisesti mielihyvän kokemusten: lisääntymisen, välittömien terveyshyötyjen sekä kanssakäynnin lisääntymisen ulottuvuudella. Koirien läsnäolo vähensi yksinäisyyttä, lisäsi liikuntaa ja sosiaalista kanssakäymistä.
Pössi, E. Pössi, J. Autistisen lapsen vuorovaikutuksen tukeminen koira-avusteisesti. 2011 Toimintaterapian koulutusohjelma.	Tutkimusmenetelmänä oli kirjallisuuskatsaus. Aineistona oli pääasiassa 2000-luvulla julkaistuja toimintaterapian, sosiaalialan, lääketieteen ja psykologian julkaisuja.	Opinnäytetyön tarkoituksena oli selvittää voiko autistisen lapsen vuorovaikutusta tukea koira-avusteisesti ja miten eläinavusteinen terapia vaikuttaa vuorovaikutuksen määrään osallistujien välillä.	Eläinavusteinen terapia paransi autistisesti käyttäytyvän lapsen vuorovaikutusta terapiatilanteessa ja sen ulkopuolella koiraan ja ihmisiin, kun tietyt ehdot täyttyivät.
Tiitola, A. Koira-avusteinen terapia ja sen terveysvaikutukset lasten ja nuorten kuntoutuksessa. 2012. Hoitotyön koulutusohjelma.	Opinnäytetyön tutkimusmenetelmä oli laadullinen. Aineistonkeruuna toteutettiin kysely, johon osallistui kaksitoista lasta ja nuorta, seitsemän vanhempaa ja yksi koira-avusteisen terapian ohjaaja.	Opinnäytetyön tarkoituksena oli mm. selvittää, mitä terveysvaikutuksia koiralla ja koira-avusteisella terapialla on lapsiin ja nuoriin. Tavoitteena oli selvittää miten koira-avusteinen terapia käytännössä toimii ja ketkä siitä hyötyvät, sekä kerätä tietoa aiheesta.	Koira-avusteinen terapia soveltui erityisesti asiakkaille, joilla on vaikeuksia tunteiden säätelyssä tai sosiaalisissa tilanteissa. Koira sai aikaan lapsissa ja nuorissa positiivisia tunnetiloja. Vanhempien mielestä koira kohotti lapsen itsetuntoa ja edisti vuorovaikutusta terapiatilanteessa. Koira vaikutti myös asiakkaan sosiaalisten taitojen kehittymiseen ja vuorovaikutukseen terapia tilanteessa positiivisesti.
Tuisku, A-M. Hoitajien kokemuksia kaverikoirien vierailusta Ruskakodissa. 2012. Hoitotyön koulutusohjelma.	Opinnäytetyön tutkimusmenetelmä oli laadullinen. Aineistonkeruu toteutettiin teemahaastatteluna asumis- ja hoivapalveluja tarjoavan hoitokodin henkilökunnalle. Kyselyyn osallistui viisi hoitajaa ja yksi virikeohjaaja.	Opinnäytetyön tarkoituksena oli tutkia Kaverikoiratoiminnan merkitystä laitoshoidossa asuvien vanhusten hyvinvoinnille.	Hoitohenkilökunta koki hyväksi sen, että vanhuksille tuotiin virkeitä ja kaverikoirien käyntejä pidettiin mukavina, vaikka niiden todettiin aiheuttavan jonkin verran ylimääräistä työtä. Kaverikoirista on iloa varsinkin yksinäisille vanhuksille, joiden luona ei käy vierailijoita ja tapaamiset toimivat sosiaalisena tapahtumana myös vanhuksille, jotka eivät koirista kovasti välitäkään.
Vainionpää, A-M. Vankien kokemuksia eläinavusteisesta työtoiminnasta. 2011. Hoitotyön koulutusohjelma.	Opinnäytetyön tutkimusmenetelmä oli laadullinen. Aineistonkeruuna havainnointiin seitsemää miesvankia, jotka työskentelivät Pelson vankilan tuotantoeläinten parissa. Lisänä dialogiset keskustelut.	Opinnäytetyön tarkoituksena oli selvittää vankien kokemuksia eläinavusteisesta työtoiminnasta. Opinnäytetyön tavoitteena oli hyödyntää sen tuloksia Pelson vankilan kaltaisissa laitoksissa.	Toimintakyvyn vahvistumien, rauhoittava vaikutus, fyysisen, psyykkisen ja sosiaalisen hyvinvoinnin lisääntyminen. Elämän hallinnan lisääntyminen, yhteisöllisyyden ja siviili elämän oppiminen. Subjektuuden selkiytyminen, opetti luottamusta, arvostamista, onnistumisen ja elämän merkityksellisyyden tunnetta sekä tunneilmaisua.